

Miljøgodkendelse

Morsø Kommune

Miljøgodkendelse

af ejendommen

Åshøj 14

7990 Øster Assels

**Miljøgodkendelse efter § 12 i *lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*
(lov nr. 1486 af 4. december 2009).**

Godkendelsesdato 19. juli 2012

Indholdsfortegnelse

Indledning	4
Resumé:	4
1. Godkendelsen	6
2. Generelle forhold og vilkår	7
2.1 Ansøger og ejerforhold	7
2.2 Beliggenhed og planmæssige forhold	7
2.3 Frist for udnyttelse af godkendelsen	8
3. Husdyrbrugets anvendelse af Bedste Tilgængelige Teknik (BAT)	9
3.1 Vilkår og beskrivelse af BAT	9
4. Husdyrbrugets anlæg	13
4.1 Dyrehold	13
4.2 Indretning og drift af stalde	15
4.3 Foder	17
4.4 Gødningshåndtering og opbevaringsanlæg	18
4.5 Råvare-, vand- og energiforbrug	20
4.6 Lugt og støv	21
4.7 Lys og støj	23
4.8 Spildevand	24
4.9 Transporter	24
4.10 Håndtering og opbevaring af affald, sprøjtemidler og kemikalier	25
4.11 Skadedyrsbekæmpelse	26
4.12 Driftsforstyrrelser og uheld	27
4.13 Husdyrbrugets forslag til vilkår	27
4.14 Forhold ved husdyrbrugets ophør	28
4.15 Alternative muligheder	29
5. Husdyrbrugets arealer	30
5.1 Godkendte arealer	30
5.2 Overfladevand	30
5.3 Grundvand	30
6. Naturbeskyttelse og ammoniak	31
6.1 Beskyttet natur	31
6.2 Bilag IV-arter	35
6.3 Natura 2000 områder	36
6.4 Fredninger	36
7 Varetagelse af hensyn til landskabet	36
8 Samlet vurdering og konklusion	40
9 Retsbeskyttelse og underretning	41
9.1 Klagevejledning	41
9.2 Retsbeskyttelse	41

9.3 Underretning om miljøgodkendelse _____	42
Bilag 1a Placering i forhold til § 3 beskyttet natur _____	43
Bilag 1b Placering i forhold til Natura 2000 _____	44
Bilag 1c Placering i forhold til § 7 beskyttet natur _____	45
Bilag 2 Situationsplan _____	46
Bilag 3 Udpegningsgrundlag for Natura 2000 område nr. 28: Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø. _____	47

Indledning

Morsø Kommune modtog den 28. november 2007 en ansøgning om etablering af en ny stald samt udvidelse af dyreholdet på ejendommen Åshøj 14, 7990 Øster Assels. Det ansøgte udløste, jf. lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug¹, krav om miljøgodkendelse af ejendommen.

Den 14. oktober 2008 meddelte Morsø Kommune miljøgodkendelse til det ansøgte. Afgørelsen blev påklaget af Det Økologiske Råd.

Byggeriet på ejendommen blev opført og taget i brug i 2010.

Den 29. juli 2011 hjemviste Natur- og Miljøklagenævnet sagen til fornyet behandling i kommunen. I den forbindelse fastsatte klagenævnet den maksimale ammoniakemission i forbindelse med godkendelsen til **4.576 kg N/år**.

Den 23. februar 2012 modtog Morsø Kommune en rettet ansøgning, hvor den maksimale ammoniakemission var tilpasset til det af Natur- og Miljøklagenævnet fastsatte niveau.

På baggrund af denne ansøgning har Morsø Kommune foretaget en fornyet vurdering af det ansøgte på ejendommen Åshøj 14, 7990 Øster Assels.

Der er hverken indkommet bemærkninger til sagen i foroffentlighedsperioden eller i høringsperioden.

Resumé:

Jørgen Gade Nielsen har svineproduktion på 2 ejendomme, Søndenom 13 og Åshøj 14, begge 7990 Øster Assels.

Søer og smågrise er placeret på Søndenom 13. Ved 7,2 kg flyttes smågrisene til Åshøj 14. Her fedes de op til ca. 80 kg, hvorefter de sælges som avlsgrise. De grise, som ikke kan sælges til avl fedes til slagtesvin og sælges ved ca. 105 kg.

Denne ansøgning omfatter anlægget på Åshøj 14, 7990 Øster Assels, som ønskes udvidet fra 218,7 dyreenheder til 347,8 DE. Projektet omfatter desuden godkendelse af en stald på 1.585 m². Stalden blev bygget i 2010.

Alle ejendommens arealer er godkendt i miljøgodkendelsen af 3. december 2010 for Søndenom 13. Der foretages ikke ændringer i markdriften eller sker en ændring i tilførslen af kvælstof og fosfor, så arealerne skal ikke godkendes igen. Denne miljøgodkendelse omfatter derfor alene anlægget på Åshøj 14.

Ammoniak

Det generelle krav om reduktion af ammoniakfordampningen er overholdt med en margin på 304 kg N pr år. For at overholde kravet er der:

- Anvendt staldtype med laveste emission
- Foretaget foderkorrektioner
- Anvendt gyllekøling med varmegenvinding,

¹ Lov nr. 1486 af 4. december 2009.

- Etableret overdækning på en eksisterende gyllebeholder,
- Etableret biologisk luftrensning på 2 sektioner

Lugt

Nærmeste nabo ligger ca. 342 meter mod sydvest og geneafstanden er opfyldt. Emb, der er beliggende ca. 1800 m mod øst, er udpeget som nærmeste samlede bebyggelse. Geneafstanden er opfyldt. Til byzone i Redsted er der ca. 1.920 m og afstandskravet er opfyldt.

Gylleaftaler

Der afsættes 200 dyreenheder til Morsø Bioenergi, hvilket der foreligger en kontrakt på.

Hobbydyr

I gødningsopgørelsen er indregnet gødning fra 2 heste.

Arealer

Alle ejendommens arealer er vurderet og miljøgodkendt i miljøgodkendelse af 3. september 2010 for Søndenom 13, 7990 Øster Assels.

1. Godkendelsen

På baggrund af de givne oplysninger i ansøgningen samt besigtigelse af ejendommen, suppleret med kommunens vilkår og vurderinger meddeles ansøger, Jørgen Gade Nielsen, hermed miljøgodkendelse af ejendommen **Åshøj 14, 7990 Øster Assels** efter § 12 i lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug. Alle ejendommens arealer er tidligere godkendt i miljøgodkendelsen af 3. september 2010 for Søndenom 13, 7990 Øster Assels, og denne godkendelse omfatter derfor kun anlægget på Åshøj 14

Godkendelsen meddeles i medfør af *lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* nr. 1486 af 4. december 2009 samt *bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* nr. 294 af 31. marts 2009.

Godkendelsen meddeles på vilkår som beskrevet i det følgende. Husdyrbrugets anlæg skal fremover drives i overensstemmelse med de fastsatte vilkår.

Med godkendelsen følger 8 års retsbeskyttelse, som udløber i 2020. Vilkårene kan dog til enhver tid ændres jf. § 40 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, såfremt der fremkommer nye oplysninger om forureningens skadelige virkninger

2. Generelle forhold og vilkår

2.1 Ansøger og ejerforhold

Ansøger:

Navn	Jørgen Gade Nielsen
Adresse	Søndenom 13, 7990 Øster Assels
Kontaktperson	Jørgen Gade Nielsen
Telefon	97762376 / 20412376

Bedriftsoplysninger:

Navn	Åshøj 14
Adresse	Åshøj 14, 7990 Øster Assels
CVR	79 40 83 28

Ansøger ejer og driver også ejendommen beliggende på Søndenom 13, 7900 Øster Assels. Denne godkendelse omfatter alene ejendommen beliggende på Åshøj 14, Øster Assels.

2.2 Beliggenhed og planmæssige forhold

Ejendommen er beliggende i kystnærhedszonen i et område, der, i Kommuneplan 2009-21 er udpeget til primært jordbrugsområde. I dette område kan byggeri og anlæg i forbindelse med landbrugsproduktion tillades efter de almindelige retningslinjer for det åbne land. Ejendommen ligger desuden indenfor geologisk interesseområde og delvist i landskabeligt vedligeholdelsesområde, samt delvist i landskabeligt beskyttelsesområde. De geologiske interesseområder skal ifølge kommuneplanen søges anvendt på en måde, der sikrer bevaring af områderne.

I de landskabelige vedligeholdelsesområder skal udviklingen og deraf følgende forandringer, herunder nyt byggeri, tekniske anlæg og ændret arealanvendelse, indpasses i den eksisterende karakter under hensyntagen til landskabets vedligeholdelsesmæssige tilstand og uforstyrrelighed.

Anlæg og nyt byggeri må kun kan placeres i og omkring de landskabelige beskyttelsesområder sådan, at det ikke kommer til at forstyrre eller påvirke karakteren, de særlige visuelle oplevelsesmuligheder og tilstanden i negativ retning. Det gælder desuden for disse områder, at ændret arealanvendelse i det åbne land, såsom skovrejsning, byggeri og lignende, samt udvikling af områderne kun kan finde sted, såfremt det vil styrke området karakter, særlige visuelle oplevelsesmuligheder og tilstand.

Projektets påvirkning i forhold til ovenstående er vurderet og kommenteret i godkendelsens afsnit 7

De nærmeste byer er Redsted godt 2 km. nord for ejendommen og Øster Assels godt 3 km sydøst for ejendommen. De nærmeste naboejendomme, der ikke ejes af ansøger, ligger hhv. 230 meter syd for ejendommen (Åshøj 3, landbrugsejendom uden

husdyrhold) og 300 meter sydvest for ejendommen (Åshøj 11). Øst for ejendommen er der ca. 270 meter til nærmeste naboejendomme (Nøråvej 30 og 32 samt Søndenom 17).

Oversigtskort over ejendommens beliggenhed i forhold til naboer fremgår nedenfor af figur 2.2.1.

Figur 2.2.1 Oversigtskort med nærmeste naboer.

2.3 Frist for udnyttelse af godkendelsen

Vilkår:

2.3.1 Miljøgodkendelsen skal være taget i brug senest 1 år fra godkendelsesdato. Såfremt miljøgodkendelsen ikke er taget i brug indenfor den angivne frist, bortfalder den del af godkendelsen, der ikke er udnyttet.

Ansøgers oplysninger:

Byggeriet er opført og taget i brug i 2010.

Morsø Kommunes vurdering:

Der er stillet vilkår om frist for udnyttelse af godkendelsen. Ifølge ansøgers oplysninger er byggeriet opført og taget i brug, og det er Morsø Kommunes vurderinger, at de ændringer, der skal foretages for at komme ned på den maksimale ammoniakemission kan indføres indenfor 1 år. Der er derfor stillet vilkår herom. Det vurderes ikke nødvendigt at stille flere vilkår.

3. Husdyrbrugets anvendelse af Bedste Tilgængelige Teknik (BAT)

3.1 Vilkår og beskrivelse af BAT

Vilkår:

3.1.1 Den samlede ammoniakemission fra stald og lager må maksimalt være **4.559,7 kgN/år**

For at sikre, at landbruget udvikler sig i takt med de stigende krav til ressourcebevidsthed og miljøforhold, er det væsentligt at foretage en vurdering af anvendelsen af ressourcer og emission af forurenende stoffer fra produktionen. Et af miljøgodkendelseslovens hovedformål er, at der særligt skal tilsigtes at fremme anvendelsen af bedste tilgængelige teknik (BAT), herunder renere teknologi, således at ressourceforbruget og tabene af forurenende stoffer til omgivelserne bliver mindst mulig. BAT er således et bredt begreb, der for husdyrbrug omfatter alle anvendte teknikker og miljøteknologier til nedbringelse af forurening. Hvorvidt virksomheden lever op til kravet om anvendelse af BAT beror på en helhedsvurdering under hensyntagen til proportionalitetsprincippet. Der skal således være en miljøeffekt af investeringen, der står i forhold til omkostningerne, for at anvendelsen af den miljøforbedrende teknik kan defineres som værende BAT, ligesom der skal tages hensyn til teknikkernes tekniske og praktiske egnethed som virkemiddel til nedbringelse af forurening. Endelig skal der ved vurderingen af hvad der i det konkrete tilfælde er BAT, tages hensyn til industrisektorens økonomiske muligheder.

Ansøger har redegjort for følgende anvendelse af BAT og renere teknologi til nedbringelse af ressourceforbrug og emission af forurenende stoffer:

Management

- De 2 driftsledere er uddannet landmænd.
- Bedriftens medarbejdere uddannes løbende gennem kurser og efteruddannelse
- Ejendommen er godkendt som uddannelsesplads for modul 1A landbrugselever.
- Der udarbejdes arbejdsplaner med daglige, ugentlige og månedlige opgaver.
- Der udarbejdes beredskabsplaner til brug i tilfælde af uheld.
- Der er 2 faste service besøg på ventilation, blandedanlæg og vådfodringsanlæg pr. år.
- Ventilationsanlæg rengøres 2 gange årligt.
- Som dokumentation for dyreholdets størrelse gemmes slagteriafregninger og kvitteringer ved salg af avlsdyr.
- Der udarbejdes driftsjournal samt gødningsplaner og gødningsregnskab på bedriften, hvor såvel forbrug af handelsgødning som husdyrgødning dokumenteres.
- Kvitteringer for tømning af affaldscontainer findes i driftsregnskabet.
- Følger god landbrugspraksis defineret i bekendtgørelse om tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger

- Der er monteret overfyldningsalarm på olietank.
- Udslusning af gylle foretages af 2 personer.
- E kontrol (optimering af foder i forhold til tilvækst)

Foder

Der bruges tørfoder

Der benyttes 3 slagtesvineblandinger til slagtesvinene afhængig af deres størrelse. (fasefodring)

Der er valgt reduceret niveau af råprotein, hvor det er muligt. Grisene til avl og afprøvning må ikke få foder med reduceret råproteinindhold som i produktionsbesætninger.

Der er indregnet lavere foderforbrug for polte og slagtesvin og normfoderforbrug for smågrisene.

Fosforindholdet i blandingerne er henholdsvis 4,20, 4,4 og 5,2 g/FE, hvilket er BAT. Der bruges fytase i foderet.

Staldindretning

- Den nye stald fra 2010 er bygget med delvist spaltegulv.
- Der etableres gulvudsugning med afkast ført op i kip
- I den nye stald nedstøbes køleslanger under gyllekummerne og der installeres gyllekøling. Driftstimer pr. år er sat til 5.800 timer (ca. 8 mdr.) med en effekt på 19,2 %.
- Staldene er alle forberedt til tilslutning af syrescrubber eller biologisk luftrensning med filter eller vasker.
- Beregninger på husdyrgodkendelse.dk viser, at den ansøgte stald med gyllekøling og de beskrevne foderkorrektioner har en lavere ammoniakfordampning end en tilsvarende stald med delvist spaltegulv (25-49% fast gulv).

Forbrug af energi og vand

- Jævnligt eftersyn af el anlæg.
- Ventilationsanlæg rengøres og serviceres 2 gange årligt plus reparation hvis nødvendigt.
- Skorstene og ventilatorer rengøres så ventilationsanlægget har max ydelse med lavest mulige energiforbrug.
- Belysning er indrettet så ¼ af armaturerne kan tændes separat.
- Elfo eftersyn hvert 5 år. (kontrol af elinstallationer.)
- Varmen fra gyllekølingen genanvendes til opvarmning af brugsvand og varme i personalefaciliteter og stalde.
- Jævnligt eftersyn af drikkevandsventiler for at undgå spild.
- Der anvendes vaskerobot til vask af stalde.
- Vandmåler kontrolleres løbende.
- Der anvendes højtryksskøling, som er vandbesparende sammenlignet med lavtryks overbrusningsanlæg.
- Der anvendes iblødsætningsanlæg, hvilket sparer vand til vask af stalde.
- Dyrene drikker vand af vandkopper.

- Der føres driftsregnskab over forbruget af vand og energi.

Opbevaringsteknik

- Tankene er tilmeldt ordning omkring 10 års beholderkontrol
- Tankene er stabile og kan modstå termisk, mekanisk og kemisk påvirkning.
- Bund og vægge er tætte
- Tømmes helt hvert år
- Gyllen omrøres kun lige før tømning
- De to største tanke er overdækket med teltdug, den sidste tank har flydelag
- De to største tanke har forbindelse til en fortank med samme højde som gylletanken.
- Tankene på Åshøj 14 modtager også gyllen fra Søndenom 13. Gyllen pumpes i en rørledning mellem de to ejendomme.

Udbringningsteknik

Der henvises til miljøgodkendelse af 3. september 2010 for Søndenom 13, 7990 Øster Assels

Morsø Kommunes vurdering:

Ansøger har redegjort for anvendelsen af BAT. Redegørelsen betragtes af Morsø Kommune som værende fyldestgørende. Det fremgår af redegørelsen, hvilke miljøforbedrende tiltag ansøger anvender ligesom der er redegjort for fravalg af teknologiske løsninger.

*I forbindelse med hjemvisning af sagen til fornyet behandling, har Natur- og Miljøklagenævnet, på baggrund af Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier for svin, beregnet en maksimal ammoniakemission for husdyrbruget på 4.576 kg N/år. Efterfølgende har ansøger valgt mellem de forskellige tingængelige teknologier og er ved hjælp af fodertilpasninger, gyllekøling og biologisk luftvasker nået ned på et niveau lige under det fastsatte niveau. Af ansøgningen fremgår, at husdyrbrugets ammoniakemission efter udvidelsen vil være **4.559,7 kg N/år**. Dette niveau betragtes herefter som værende ejendommens BAT niveau for ammoniakemission, hvorfor der er stillet vilkår til fastholdelse heraf.*

Management

Under management har ansøger oplyst, at personalet løbende videreuddannes, der udarbejdes arbejdsplaner og beredskabsplaner. Der føres endvidere driftsjournal og gødningsregnskab, og affaldskvitteringer gemmes.

Det er Morsø Kommunes vurdering, at ejendommens valg af managementtiltag til at nedbringe miljøbelastningen lever op kravet om anvendelse af BAT. Det vurderes ikke nødvendigt at stille vilkår.

Staldsystem

Den nye stald fra 2010 er bygget med delvist spaltegulv. I forbindelse med valg af teknikker til nedbringelse af ammoniakemissionen, er der valgt gyllekøling i den nye stald samt biologisk luftvasker i den eksisterende slagte- og ungsvinestald. Alle stalde er i øvrigt forberedt til tilslutning syrescrubber eller biologisk luftrensning.

På baggrund af ansøgers oplysninger og med udgangspunkt i ansøgningsmaterialet, er det Morsø Kommunes vurdering, at ejendommen i det ansøgte projekt har valgt en

staldteknologi, der lever op til kravene om anvendelse af BAT, og at der ikke er grundlag for at pålægge ansøger yderligere krav om miljøforbedrende tiltag. Vilkår til fastholdelse af de valgte staldteknologier kan ses i godkendelsens afsnit 4.1.

Foder

Der bruges tørfoder og anvendes fasefodring med tre forskellige slagtesvinefoderblandinger afhængigt af grisenes størrelse. Der bruges fytase i alle foderblandinger.

Der anvendes fodertilpasninger med reduceret råproteinindhold i noget af slagtesvinefoderet. Således sænkes mængden af råprotein til hhv. 154,5 og 148 gram råprotein, hvilket giver en samlet reduktion i ammoniakemissionen på op til 813 kg i forhold til normen.

Der er ikke valgt fodertilpasninger for alle dyrene, idet grise til avl og afprøvning ikke må få foder med reduceret råprotein. Det er Morsø Kommunes vurdering, at ansøgers valg og fravalg af foderkorrektioner er tilstrækkeligt begrundet.

Det er herefter Morsø Kommunes vurdering, at ejendommen lever op til anvendelse af BAT vedrørende tiltag til at reducere forbrug og spild i forbindelse med fodring. Der er stillet vilkår om foderkorrektioner for slagtesvinene i afsnit 4.3. Det er kommunens vurdering, at de stillede vilkår sikrer, at forudsætningerne for beregningerne af ammoniakemissionen fra ejendommen overholdes. Det er samlet set kommunens vurdering, at ejendommens foderteknikker lever op til definitionen af BAT.

Vand og energi

Der er foretaget en række konkrete tiltag på ejendommen for at reducerer vand- og energiforbruget, fx rengøres skorstene og ventilatorer, så ventilationsanlægget opnår maksimal ydelse med minimalt energiforbrug. Dertil kommer, at der bl.a. foretages kontrol af vandmåler samt genanvendelse af varme fra gyllekølingen til opvarmning af brugsvand og varme. Det er Morsø Kommunes vurdering, at ejendommen lever op til kravet om anvendelse af renere teknologi til nedbringelse af vand- og energiforbruget på ejendommen.

Opbevaring og behandling af husdyrgødning

Der føres jævnligt tilsyn med ejendommens gylletanke. Der er fast overdækning på to af tankene. Den sidste tank har tæt flydelag og der føres logbog.

Håndtering af gylle kan medføre betydelige lugtgener, hvorfor der i godkendelsens afsnit 4.4 er stillet vilkår om, at der hverken må foretages udpumpning af gylle fra gyllekanalerne eller udbringning af gylle i weekends og på helligdage.

En del af gyllen afhændes til Morsø Bioenergi. Der er stillet vilkår til fastholdelse af mængden af husdyrgødning samt mængden af N og P, der skal afsættes til biogassen i godkendelsens afsnit 4.4.

På baggrund af ansøgers oplysninger og med udgangspunkt i de stillede vilkår, er det herefter Morsø Kommunes vurdering, at det ansøgte lever op til BAT med hensyn til opbevaring og behandling af husdyrgødning.

Udbringningsteknik

Der henvises til miljøgodkendelse af 3. september 2010 for Søndenom 13, 7990 Øster Assels, hvor alle bedriftens arealer inkl. Udbringningsteknik er beskrevet og vurderet.

Morsø Kommunes samlede vurdering af BAT

Reduceret råprotein i slagtesvinefoderet samt gyllekøling, biologisk luftvasker og overdækning af to gyllebeholdere resulterer i en samlet reduktion i ammoniakemissionen på 1.975 kg N/år.

Natur- og Miljøklagenævnet har fastsat den maksimale ammoniakemission til 4.576 kg N/år. Dette emissionsniveau overholdes med de valgte teknikker.

Samlet set er det Morsø Kommunes vurdering, at ejendommen lever op til lovens formål om at fremme anvendelsen af bedste tilgængelige teknik, herunder renere teknologi, i forbindelse med den ansøgte produktionsudvidelse

4. Husdyrbrugets anlæg

4.1 Dyrehold

Vilkår:

- 4.1.1 Dyreholdet på ejendommen må på årsbasis maksimalt være 13.774 stk. smågrise (7,2 – 25 kg.), 7.250 stk. slagtesvin/polte (25 – 80 kg.) 1.000 stk. slagtesvin/polte (25 – 82,9 kg.) og 5.628 stk. slagtesvin (25 – 105 kg.) **svarende til i alt 347,8 DE.**
- 4.1.2 Det tillades, at der for slagtesvin/polte på årsbasis varieres med +/- 10 % i antal og afgangsvægt, så længe det samlede antal DE for slagtesvin/polte (298 DE) på intet tidspunkt overskrides. Det tillades ikke, at slagtesvineholdet udvides mod en samtidig reduktion i antal og DE smågrise.
- 4.1.3 Dokumentation for overholdelse af husdyrproduktionens størrelse skal kunne forevises tilsynsmyndigheden på forlangende.

Ansøgers oplysninger:

Ejendommen er i 2006 blevet miljøgodkendt til en produktion på 3.000 smågrise (7,2 - 25 kg), 3.000 polte (25 – 50 kg) og 7.150 slagtesvin (25 – 102 kg) svarende til i alt 249,2 DE.

Den nuværende produktion ønsket ændret til 13.774 stk. smågrise (7,2 – 25 kg.), 7.250 stk. slagtesvin (25 – 80 kg.) 1.000 stk. slagtesvin (25 – 82,9 kg.) og 5.628 stk. slagtesvin (25 – 105 kg.)

Der er ansøgt om en vis fleksibilitet i dyreholdets størrelse. Flexibiliteten vil være nødvendig af hensyn til de naturlige udsving i produktion og afsætningsforhold. Her kan peges på to primære faktorer til de naturlige udsving i besætningen:

1. I en avlsbesætning er produktionen meget afhængig af antal grise pr. årssø og andelen af sogrise.
2. Afgangsvægten for "slagtesvin" (primært sopolte, der sælges til produktionsbesætninger), vil være afhængig af markedsforhold og alm. praktiske forhold, fx valg af tidspunkt for udlevering af poltene.

Der ønskes følgende fleksibilitet:

"Slagtesvin/polte":

I ansøgningen er angivet en årlig produktion af i alt 7.250 polte (25-80 kg) og 1.000 polte (25-82,9 kg) samt 5.628 slagtesvin (25-105 kg).

Det svarer til en gennemsnitlig afgangsvægt på 90,3 kg. Ansøgningen er bedste bud pt. men da aftagere af produktionen løbende ændres ønskes mulighed for udsving i antal (+/- 10 %) og i den gennemsnitlige afgangsvægt under den forudsætning, at det ansøgte antal dyreenheder "slagtesvin" ikke overskrides.

Morsø kommunes vurdering:

Det tilladte dyrehold på en ejendom fastsættes ikke ud fra antallet af dyreenheder (DE) men ud fra antallet af dyr indenfor de enkelte dyrekategorier og vægtintervaller. Der er derfor stillet vilkår om ejendommens maksimale antal dyr indenfor de forskellige kategorier. Vilkårene er stillet for at fastholde ansøger på det dyrehold, der ligger til grund for beregningerne bag miljøgodkendelsen

Ansøger har ønsket en vis fleksibilitet i det tilladte dyrehold, der begrundes med, at antallet af grise i en avlsbesætning afhænger af antal grise pr so og antallet af hundyr pr kuld. Ønsket om fleksibilitet begrundes yderligere med afgangsvægten for polte, der videresælges til andre produktionsbesætninger, vil afhænge af såvel markedsværdi som praktiske forhold for udlevering af dyrene.

Det er Morsø Kommunes vurdering, at der kan tillades mindre udsving i det tilladte antal slagtesvin/polte under forudsætning af, at antallet af DE indenfor denne gruppe alene på intet tidspunkt overskrides. Det er kommunens vurdering, at det ikke kan tillades at ændre i antallet af smågrise for at imødekomme en potentiel større produktion af slagtesvin. Slagtesvin lugter mere og har en højere ammoniakemission end smågrise, og kommunen betinger altså muligheden for variation i antal og afgangsvægt blandt slagtesvinene med, at antallet og antal DE i smågriseproduktionen på intet tidspunkt bruges som modvægt for at blive under det samlede tilladte antal DE. Det er altså ikke tilladt at nedsætte antallet af smågrise og samtidig øge produktionen af slagtesvin. Morsø Kommune har stillet vilkår om, at der tillades en variation på +/- 10 % i antal og vægtintervaller af slagtesvin/polte, så længe det maksimale antal DE for denne dyregruppe alene (298 DE) på intet tidspunkt overskrides. Det er Morsø Kommunes vurdering, at ansøger på denne måde sikres muligheden for at tilpasse sin produktion af slagtesvin/polte til omstændighederne i forbindelse med videresalg uden at medføre en forøget belastning af miljøet, herunder øget ammoniakemission og lugt.

Såfremt det ønskes at ændre i vægtintervaller eller antallet af dyr i et omfang, der ligger udenfor de fastsatte rammer i denne godkendelse, må det ikke ske uden en forudgående ny godkendelse. Morsø Kommune er opmærksom på, at der kan forekomme produktionsmæssige udsving i en besætning, men gør opmærksom på, at det ikke er tilladt at køre med en konsekvent overproduktion eller ændring i dyreholdet uden en forudgående godkendelse.

Der er stillet vilkår om, at dyreholdets størrelse skal kunne dokumenteres overfor kommunen. Vilkåret er stillet for at give kommunen mulighed for at kontrollere, at ovenstående vilkår til enhver tid overholdes. Det vurderes ikke nødvendigt at stille yderligere vilkår.

4.2 Indretning og drift af stalde

Vilkår:

- 4.2.1 Der skal være delvist spaltegulv med 25 - 49 % fast gulv i den nye stald
- 4.2.2 For at opnå en reduktion i ammoniakemissionen på 19,20 %, svarende til 234 kg N/år, skal 675 m² gyllekanaler i den nye stald (staldafsnit ST-110040) forsynes med køleslanger, der forbindes med en varmepumpe.
- 4.2.3 Varmepumpen skal levere en årlig køleydelse på 78.300 kWh
- 4.2.4 Der skal monteres en typegodkendt energimåler på varmepumpen. Energimåleren skal være forsynet med automatisk datalogger, der registrerer den månedlige og årlige køleydelse målt i kWh.
- 4.2.5 Gyllekølingsanlægget skal være forsynet med et trykovervågningssystem, en alarm og en sikkerhedsanordning, der i tilfælde af lækage stopper gyllekølingsanlægget. Gyllekølingsanlægget må ikke kunne genstarte automatisk.
- 4.2.6 Der skal indgås en skriftlig aftale med en godkendt montør med VPO-certifikat eller en tilsvarende certificering om kontrol og service af gyllekølingsanlægget mindst én gang årligt. Den årlige kontrol skal som minimum bestå af afprøvning og funktionssikring af trykovervågningssystemet, alarmen samt sikkerhedsanordningen og kontrol af kølekredsens ydelse.
- 4.2.7 Enhver form for driftsstop skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed.
- 4.2.8 Registreringen fra datalogger, den skriftlige kontrolaftale, de årlige kontrolrapporter samt øvrige servicereporter skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 4.2.9 For at opnå en reduktion i ammoniakemissionen på 33 %, svarende til 519 kg N/år skal i alt 2 afkast fra den eksisterende slagte- og ungsvinestald (staldafsnit ST-110041) tilsluttes et biologisk luftrensingsanlæg.
- 4.2.10 Anlægget til biologisk luftrensning skal være i drift året rundt undtaget i perioder med reparation, service og rengøring.
- 4.2.11 Luftrensingsanlæggets ledningsevne skal være 5-20 milliSiemens (mS)/cm.
- 4.2.12 Tryktabet over luftrensingsanlægget må ikke overstige 40 pascal (Pa).
- 4.2.13 Luftrensingsanlægget skal vedligeholdes i overensstemmelse med producentens vejledning. Producentens vejledning skal opbevares på husdyrbruget.
- 4.2.14 Der skal indgås en skriftlig aftale med producenten om serviceeftersyn af luftrensingsanlægget. Luftrensingsanlægget skal kontrolleres af producenten mindst hver fjerde måned. Kalibrering af ledningsevnesensoren skal foretages mindst én gang årligt. Serviceaftalen med producenten skal opbevares på husdyrbruget.
- 4.2.15 Der skal føres en logbog for luftrensingsanlægget, hvori følgende registreres:
 - Ledningsevnen (som minimum på timebasis)
 - Vandforbruget
 - Luftrensingsanlæggets driftstid
 - Månedlige målinger af tryktabet
 - Tidspunkter for rengøring/skiftning af filtre
 - Enhver form for driftsstop med angivelse af årsag og varighed

Ansøgers oplysninger:

Der er valgt en staldtype med delvist spaltegulv i den nye stald. Stalden svarer til reference staldsystem.

Der etableres gyllekøling i den nye stald med en køleeffekt på 20 W/m² gyllekumme. Der er en ammoniakreduktion på 19,2 % jævnfør teknologiblad.

Der er regnet med en driftstid på 8 mdr. - svarende til 5.800 timer pr år. Der er nedlagt køleslanger i ca. 675 m² gyllekummer.

Varmepumpen har en maksimal varmeeffekt på 29,6 kW og bruger så 8,6 kW i energi. Køleeffekten er derfor 21 kW, hvilket svarer til 31 W/m². Den maksimale ammoniakreducerende effekt bliver iflg. teknologibladet på 27 %. Der er i ansøgningen kun regnet med en ammoniakreduktion på 19,2 %, da det vurderes at den gennemsnitlige køleeffekt vil blive begrænset af mulighederne for afsætning af varme.

Varmen genanvendes til opvarmning af brugsvand og varme i stalde samt personalefaciliteter. Gyllekølingen reducerer den årlige ammoniakfordampning med 234 kg N pr år.

Der opsættes biologisk luftrensere fra Skov A/S på eksisterende stald. Der anvendes princippet med delrensning, hvor luften til luftrenseren prioriteres først og den øvrige ventilation indkobles efter behov.

Der monteres et Skov Farm AirClean Bio modul med en kapacitet på 20.000 m³/t ved 2 sektioner i stald nr. 110041. Stalden producerer 5200 polte pr år i 4 sektioner á hver 250 grise. Ved at suge 10.000 m³/t i hver af de 2 sektioner kan der opnås rensning på 40 % af den maksimale ventilation. I "Grøn Viden" nr. 47: Delrensning af ammoniak i staldluft. DJF Husdyrbrug er det vist at man ved delrensning kan opnå ca. 70 % reduktion i ammoniakemissionen. Der er i beregningen regnet med en ammoniakreducerende effekt på 66% i de 2 sektioner, hvilket fremgår som 33% for hele stalden med 4 sektioner i ansøgningssystemet.

Der opnås en gennemsnitlig effekt på 33 % (på stald nr. 110041), hvilket svarer til en reduktion på 519 kg N pr år.

Morsø Kommunes vurdering:

Den nye stald, der blev bygget i 2010 er etableret med delvist spaltegulv. For at fastholde ansøger på den ammoniakreducerende effekt på denne gulvtype, er der stillet vilkår herom.

For at nå ned på det fastsatte maksimale ammoniakemissionsniveau, har ansøger valgt at etablere gyllekøling i den nye stald samt at indsætte biologisk luftrensere i en eksisterende stald.

I forbindelse med gyllekølingen har ansøger oplyst den ammoniakreducerende effekt af pumpen samt antal m² gyllekummer og den forventede årlige køleeffekt. Der er stillet vilkår hertil for at fastholde ansøger på den ammoniakreducerende effekt, anlægget er beregnet til at give.

Der er desuden stillet vilkår om kontrol og vedligeholdelse af anlægget samt til dokumentation for overholdelse af vilkår.

I forbindelse med den biologiske luftrensning har ansøger oplyst antal driftstimer samt luftrensningsanlæggets ledningsevne og tryktab. Der er stillet vilkår hertil for at fastholde ansøger på den ammoniakreducerende effekt, anlægget er beregnet til at give. Der er desuden stillet vilkår om kontrol og vedligeholdelse af anlægget samt til dokumentation for overholdelse af vilkår.

På baggrund af ovenstående og med udgangspunkt i ansøgers oplysninger og beregningerne i IT-ansøgningssystemet, er det herefter Morsø Kommunes vurdering, at det ikke er nødvendigt at stille yderligere vilkår angående dyrehold, indretning og drift af stalde.

4.3 Foder

Vilkår:

- 4.3.1 Indholdet af råprotein i slagtesvinefoderet må i gennemsnit maksimalt være som angivet nedenfor i tabel 4.3.1
- 4.3.2 Mindst én gang om året skal der laves en opgørelse over indholdet af råprotein i foderet. Opgørelsens skal opbevares på husdyrbruget i mindst 5 år og fremvises tilsynsmyndigheden på forlangende.

Tabel 4.3.1: Indholdet af råprotein i slagtesvinefoderet i de enkelte stalde

Stald ID	Dyretype	FE	Råprotein pr. FE (g)	Effekt (kg. N)
ST-110038	Slagtesvin	2,65	154,5	34,48
ST-110039	Slagtesvin	2,65	154,5	53,58
ST-110039	Slagtesvin	2,75	148,0	361,13
ST-110040	Slagtesvin	2,75	148,0	278,88
ST-110041	Slagtesvin	2,65	154,5	86,69

Ansøgers oplysninger:

Der benyttes 3 slagtesvineblandinger til slagtesvinene afhængig af deres størrelse. (fasefodring)

Der er valgt reduceret niveau af råprotein, hvor det er muligt. Grisene til avl og afprøvning må ikke få foder med reduceret råproteinindhold som i produktionsbesætninger.

Der er indregnet lavere foderforbrug for polte og slagtesvin og normfoderforbrug for smågrisene.

Fosforindholdet i blandingerne er henholdsvis 4,20, 4,4 og 5,2 g./FE, hvilket er BAT. Der bruges fytase i foderet.

Morsø Kommunes vurdering:

Ansøger har valgt at bruge foderkorrektion hvor det er muligt for at nå ned på den maksimale emissionsgrænseværdi for udvidelsen. Der er valgt at reducere indholdet af råprotein i slagtesvinefoderet til gennemsnitligt indhold på maksimalt 154,5 eller 148

gram råprotein pr foderenhed. Indholdet af råprotein i de enkelte foderblandinger kan ses i tabel 4.3.1 ovenfor, og der er stillet vilkår til fastholdelse heraf.

Der er yderligere stillet vilkår om, at indholdet af råprotein i foderet årligt skal beregnes, og at beregningen skal kunne fremvises overfor tilsynsmyndigheden på forlangende som dokumentation for, at vilkår 4.3.1 overholdes.

Ansøger har oplyst, at der ikke bruges foderkorrektioner for grisene til brug for avl og afprøvning. Fravalget begrundes med, at avlsgrise og grise til afprøvning ikke må få foder med reduceret råproteinindhold.

Morsø Kommune vurderer, at fravalget er tilstrækkeligt begrundet og ser ingen grund til at pålægge ansøger yderligere foderkorrektioner end de valgte.

På baggrund af ansøgers oplysninger og med udgangspunkt i de stillede vilkår, er det derfor Morsø Kommunes vurdering, at det ikke er nødvendigt at stille yderligere vilkår angående fodring.

4.4 Gødningshåndtering og opbevaringsanlæg

Vilkår:

- 4.4.1 Der skal afsættes 285 DE husdyrgødning til Morsø Bioenergi med et samlet indhold af N og P på mindst 29.873 kg N og 6.362 kg P.
- 4.4.2 Mængden af husdyrgødning samt indholdet af N og P, der afgives til biogassen skal kunne dokumenteres overfor tilsynsmyndigheden på forlangende.
- 4.4.3 Ejendommens gyllebeholdere fra hhv. 2002 og 2006 skal have fast overdækning i form af teltdug.
- 4.4.4 Pumpning af gylle må ikke foretages i weekender og på helligdage
- 4.4.5 Al håndtering af gylle skal til enhver tid foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.

Ansøgers oplysninger:

Der er indsendt en kapacitetserklæring i forbindelse med ansøgningen. Gyllebeholderne på Åshøj 14 modtager også gylle fra Søndenom 13, produktionen på denne ejendom er således også medregnet i kapacitetserklæringen. Gyllen pumpes i rørledning mellem de to ejendomme.

Årsproduktionen af husdyrgødning, inklusiv vaskevand fra staldene, før udvidelse er på 4.267 m³ på Åshøj og 5.077 m³ på Søndenom i alt 9.344 m³. Efter udvidelsen stiger den producerede mængde på Åshøj til 6.923 m³ således at den samlede mængde efter udvidelsen er 12.000 m³. Hertil kommer 110 m³ fra nedbør på vaskeplads og vaskevand fra maskiner. Den årlige produktion er derfor i alt 12.110 m³. Der afsættes årligt gylle svarende til 285 DE til Morsø Bioenergi, denne mængde er i kapacitetserklæringen ikke fratrukket årsproduktionen ligesom der ikke er korrigeret for, at 2 af ejendommens tanke har fast overdækning i form af teltdug.

Ejendommens opbevaringskapacitet fremgår at tabel 4.4.1.

Ejendommens opbevaringskapacitet svarer til ca. 10,8 måneder, og kravet om 9 måneders opbevaringskapacitet er således opfyldt.

Tablet 4.4.1: Oversigt over opbevaringskapacitet til flydende gødning på ejendommen.

Art	Før udvidelse (m ³)	Efter udvidelse (m ³)
Gyllekanaler + fortank	1.421	1.747
Eksisterende gylletanke	9.190	9.190
I alt	10.611	10.937

Oversigt over opbevaringslagre

Gylletank I

Byggeår: 1997/98 Materialer: Helstøbt betontank. Er tilmeldt 10 års beholderkontrol. En stabil beholder, der kan modstå termiske, mekaniske, kemiske påvirkninger. Bund og vægge er tætte. Tømmes hvert år. Gyllen omrøres kun lige før tømning. Pt. er overdækningen flydelag.

Tanken modtager gylle fra Søndenom 13 og Åshøj 14. Vaskevand og nedbør fra vaskeplads.

Gylletank II

Byggeår: 2002 Materialer: Agri-elementtank (betonelement) Er tilmeldt 10 års beholderkontrol. En stabil beholder, der kan modstå termiske, mekaniske, kemiske påvirkninger. Bund og vægge er tætte. Tømmes hvert år. Gyllen omrøres kun lige før tømning. Har forbindelse til fortanken. Fortanken er lige så høj som gyllebeholderen. Beholderen overdækkes i ansøgt drift.

Gylletank III

Byggeår: 2006 Materialer: Agri elementtank (betonelement) Tilmeldes 10 års beholderkontrol. En stabil beholder, der kan modstå termiske, mekaniske, kemiske påvirkninger. Bund og vægge er tætte. Tømmes hvert år. Tanken er forbundet til en fortank med samme højde som gylletanken. Gyllen omrøres kun lige før tømning. Overdækning med telt.

Tanken opbevarer gylle fra Søndenom 13, Åshøj 14, vaskevand og nedbør fra vaskeplads.

Morsø Kommunes vurdering:

Al udbringning af gylle er behandlet i miljøgodkendelse af 3. september 2010 for Søndenom 13, 7990 Øster Assels. Udvidelsen på Åshøj 14 medfører ikke en forøget mængde af husdyrgødning eller indhold af N og P i gødningen i forhold til det godkendte på Søndenom 13. For oplysninger, vilkår og Morsø Kommunes vurdering af udbringning af husdyrgødning på bedriftens arealer henvises til miljøgodkendelsen på Søndenom 13.

Der afsættes 285 DE husdyrgødning til Morsø Bioenergi, hvorfor der er stillet vilkår herom. Der er desuden stillet vilkår om mængden af N og P i den afsatte gødning samt om dokumentation for overholdelse heraf.

Der er stillet vilkår om overdækning af ejendommens to gyllebeholdere fra hhv. 2002 og 2006. Vilkåret er stillet for at fastholde ansøger på den lugt- og ammoniakreducerende effekt.

Håndtering af gylle kan medføre betydelige lugtgener, men da der er stillet vilkår om pumpning af gylle, og idet ejendommen ligger relativt isoleret, er det Morsø Kommunes vurdering, at der ikke vil være gener for omboende i forbindelse med gyllehåndtering. Det vurderes ligeledes, at risiko for gyllespild er minimeret med vilkår om, at al pumpning skal ske under konstant overvågning.

Det er herefter, på baggrund af ansøgers oplysninger og med udgangspunkt i de stillede vilkår, Morsø Kommunes vurdering, at virksomheden opbevarer og håndterer husdyrgødningen på en sådan måde, at risikoen for gener for naboer og miljø er begrænset mest muligt.

4.5 Råvare-, vand- og energiforbrug

Vilkår:

4.5.1 Ved udskiftning af lyskilder i eksisterende anlæg skal skiftes til lavenergibelysning.

Ansøgers oplysninger:

Energiforbrug på anlæg:

Forbrug i nudrift er taget fra den eksisterende miljøgodkendelse: Elforbrug: 135 000 kWh
Fyringsolie: 40 tons

Ansøgt drift (forbrug fra 2011):

Elforbrug: Ca. 375 000 kWh

Fyringsolie: < 1 tons (kun som backup for gyllekøling)

Varmepumpen har brugt ca. 36.000 kWh det seneste år. Med en effektfaktor på ca. 3 svarer dette til 108.000 kWh i varme. En standardberegning af varmebehov med den pågældende produktion er 118.000 kWh pr år, hvorfor dette passer meget fint.

Det øvrige el-forbrug ligger dog over norm-forbruget og kan skyldes den unormalt våde høst i 2011.

Energiteknologi på anlæg:

Ventilation: Multistep fra Skov med gulvudsugning.

Korntørring: Kornet opbevares og tørres i 2 "Amerikaner-siloer".

Tørringsforløbet styres automatisk med varme-tilsætning afhængig af temperatur og luftfugtighed.

Foder-formaling: Stålbladkværn. Mere energibesparende end slaglemølle.

Opvarmning i stalde: Opvarmning m varmpumpe fra gyllekøling og suppleret med oliefyr. Temperatur reguleres af ventilationsanlæggets computer.

Ventilation. Stalden er tæt og minimumsventilationen kan styres. Der er undertryksventilation, og det er mere energibesparende end ligetryk.
Belysning i stalde: Udført med natbelysning styret af ur.

Vandforbrug på anlæg

Nudrift: I følge eksisterende miljøgodkendelse er mængden af drikkevand og vaskevand beregnet til 6500 m³/år. Dette svarer til 26,858 m³/dyreenhed. I ansøgt drift forventes et forbrug på 12.500 m³ pr år (=forbrug i 2011). Ejendommen har offentlig vand.

Vandteknologi på anlæg:

Vask: Nej, der vaskes meget for at holde et højt sundhedsniveau.

Kontrol af vandmålere.

Rørbrudsalarm.

Højtrykskøling: Styres af ventilationscomputer. Højtrykskøling er vandbesparende sammenlignet med lavtryks- overbrusningsanlæg.

Iblødsætnings-anlæg: Dette sparer vand til vask af stalden. Dyrene drikker vand af drikkekopper

Tablet 4.5.1: Ejendommens årlige forbrug af vand og energi før og efter udvidelse (sammendrag af ovenstående oplysninger). * Standardberegning. Se forklaring i tekst ovenfor.

Ressource	Forbrug før udvidelse	Forbrug efter udvidelse
Vand	6.500 m ³	12.500 m³
EI	135.000 kWh	118.000 kWh*
Fyringsolie	40 tons	< 1 ton

* Standardberegning. Se forklaring i tekst ovenfor.

Morsø Kommunes vurdering:

Ejendommen er på offentligt vandværk. Morsø Kommune gør opmærksom på, at en eventuel stigning i mængden af vand skal afklares direkte med vandværket. Der stilles ikke vilkår hertil.

Der er derimod stillet vilkår om lavenergibelysning på ejendommen. Med udgangspunkt i det stillede vilkår og på baggrund af ansøgers oplysninger er det herefter Morsø Kommunes vurdering, at virksomheden har taget de nødvendige forholdsregler til at mindske ressourcospild, og at ressourceforbruget er søgt begrænset til et acceptabelt niveau. Det vurderes ikke nødvendigt at stille yderligere vilkår.

4.6 Lugt og støv

Vilkår:

- 4.6.1 Ventilatorer skal serviceres og rengøres efter behov – dog mindst én gang om året.
- 4.6.2 Driften må ikke medføre væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal. Såfremt der efter Morsø Kommunes vurdering opstår væsentlige støvgener, kan kommunen meddele påbud om, at der skal indgives og gennemføres afhjælpende foranstaltninger.

Ansøgers oplysninger:

Nærmeste nabo ligger 342 meter mod sydvest og geneafstanden er opfyldt. Emb, der er udpeget som nærmeste samlede bebyggelse ligger ca. 1800 m mod øst. Geneafstanden er overholdt. Til byzone i Redsted er der ca. 1.920 m og geneafstanden er overholdt

Der må forventes lugtgener fra staldanlægget. Grise afgiver støv i form af hud, der nedbrydes og skaller af. Støvet samler sig i staldene, men en del ventileres ud gennem afkastene. Lugtgener begrænses ved god hygiejnisk standard.

Staldene rengøres ifølge ansøgers oplysninger mellem hvert hold grise. Desuden etableres der overbrusningsanlæg, som med god drift og styring kan medvirke til at kontrollere dyrenes gødeadfærd og derved mindske tilsøling, hvilket kan være med til at mindske lugtgenerne og ikke mindst ammoniaktabet fra staldene. Ud over overbrusningsanlæg etableres der også højtryksskøling, hvilket i varme perioder kan sænke temperaturen i staldene med op til 5 grader, dette giver mindre behov for ventilation og derved eventuel lugt fra stalden.

Der forventes kun lugtbidrag fra gylletanken ved omrøring og udkørsel. Ligeledes kan der punktvis forekomme forøgede lugtgener ved udpumpning af gylle fra gyllekanaler. Den daglige lugt kommer primært fra staldluft, der spredes til omgivelserne via ventilationssystemet.

Morsø Kommunes vurdering:

Klimatiske forhold, f.eks. meget høje temperaturer, kan medføre ændret gødningsadfærd hos grisene, og det er derfor vigtigt at ventilationssystemet fungerer optimalt. Ventilationssystemet skal derfor rengøres mindst 1 gang årligt og mindst 1 gang årligt gennem serviceeftersyn. Der er stillet vilkår herom.

Af beregningerne af den teoretiske lugtemission fra ejendommen fremgår det, at geneafstanden for lugt overholdes til samtlige bebyggelsestyper ved det ansøgte dyrehold. Morsø Kommune vurderer, at udvidelsen ikke vil medføre væsentlig forringede lugtforhold for omkringboende, ligesom støv ikke forventes at give gener for omboende, pga. af ejendommens relativt isolerede beliggenhed. Der er stillet vilkår om, at driften ikke må medføre støvgener udenfor ejendommen. Det vurderes ikke nødvendigt at stille yderligere vilkår.

4.7 Lys og støj

Vilkår:

- 4.7.1 Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige værdierne angivet i tabel 4.7.1 nedenfor, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer
- 4.7.2 Hvis tilsynsmyndigheden finder det nødvendigt, skal husdyrbruget for egen regning og maksimalt 1 gang årligt, dokumentere, at støjvilkår overholdes. Dokumentationen for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i ejendommens omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjklender kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industristøj.

Tabel 4.7.1: husdyrbrugets maksimal tilladelige støjbidrag målt i omgivelserne

	Tidsrum	Max. Lydniveau
Mandag-fredag	kl. 07-18 (8 timer)	55 dB (A)
Lørdag	kl. 07-14 (7 timer)	45 dB (A)
Søn- og helligdag	kl. 07-18 (8 timer)	45 dB (A)
Alle dage	kl. 18-22 (1 time)	45 dB (A)
	kl. 22-07 (½ time)	40 dB (A)
	kl. 22-07 (Maksimalværdi)	55 dB (A)

Ansøgers oplysninger:

Beskrivelse af lys

Udvendig belysning ved forrum, udleveringsrum, porte, korngrav Ingen skygger eller reflekser på naboers ejendom.

Beskrivelse af støjklender

Støj fra dyrene ved ind- og udlevering.

Ventilation. Alle afkast er placeret i kip med opadrettet afkast

Færdsel med traktor og lastbiler.

Gylleudbringning og omrøring: Dieseldrevet pumpe støjer som en traktor.

Korntørring - transport- foderfremstilling:

Korntørringsblæser placeret ved siloer

Korntransport: Korn og foder transporteres fra kornindtaget med en redler, og den er støjsvag.

Formaling og blanding af foder sker i lukket lade.

Beskrivelse af driftsperiode

Ved ind- og udlevering af grise kan der kortvarig forekomme støj. Indlevering foregår indenfor normal arbejdstid. Udlevering kan også foregå om natten.

Korntørringsblæser kører i dagtimerne ca. 3 uger i høst. Herefter startes blæseren et par timer nogle dage, hvor vejret er koldt, for at køle kornet ned.

Gyllepumpe, diesel. Kører i døgndrift ca. 3 døgn årligt.

Morsø Kommunes vurdering:

Husdyrbruget ligger relativt isoleret, og lysgener fra svineejendomme er begrænset, idet der er tale om lukkede staldanlæg.

Det er Morsø Kommunes opfattelse, at lys- og støjbidraget fra husdyrbruget er begrænset, og derved ikke giver anledning til væsentlige gener for omgivelserne. Der er stillet vilkår om den maksimale støjbelastning fra ejendommen. Der er desuden stillet vilkår om, at husdyrbruget, på tilsynsmyndighedens forlangende, og maksimalt 1 gang årligt skal kunne dokumentere, at støjvilkåret overholdes. Sidstnævnte vilkår er stillet for at imødekomme både klager og ejer i forbindelse med eventuelle fremtidige støjklager over ejendommen.

Det vurderes herefter ikke nødvendigt at stille yderligere vilkår til lys og støj.

4.8 Spildevand

Ansøgers oplysninger:

Beskrivelse af spildevandsmængde

Sanitært spildevand: 100 m³ pr år. Spildevandet afledes til septiktank og sivedræn.

Rengøringsvand i stald: 1000 m³ pr år, - ledes i gylle

Drikkevandsspild: 1200 m³ pr år, - ledes i gylle

Rengøringsvand fra stalde og drikkevandsspild er indeholdt i dyrenes normproduktion af gylle.

Rengøring, maskiner: 40 m³ pr år

Nedbør på vaskeplads: 100 m² x 0,7 m³/m²= 70 m³

Nedbør i gyllebeholdere: I de 2 overdækkede beholdere kommer ikke nedbør, og gyllemængden reduceres med 0,4 m³ pr m² på tankenes areal.

Morsø Kommunes vurdering:

Ansøger har redegjort for mængden af spildevand og afledningen heraf. Morsø Kommune gør opmærksom på, at udledning af tagvand kræver en udledningstilladelse, der skal søges separat fra denne godkendelse. Det vurderes ikke nødvendigt at stille vilkår.

4.9 Transporter

Ansøgers oplysninger:

I forbindelse med udvidelsen er der en markant stigning i antallet af transportere med husdyrgødning, da der afsættes 200 DE til Morsø Bioenergi. De øvrige typer af transportere ændres stort set ikke. Transport af gylle til Morsø Bioenergi foregår med lastbil.

Alle transportere til og fra virksomheden foregår via den kommunale grusvej Åshøj. Hovedparten af gyllen til udspretningsarealerne pumpes til slangeudlægger. Der

transporteres gylle til omkring 100 ha til en buffertank (mobil tank), hvorfra det pumpes til slangeudlæggeren.

En oversigt over transporter fremgår af tabel 4.9.1.

Tabel 4.9.1: Det årlige antal transporter til og fra ejendommen, opgjort før og efter udvidelse.

Transporter per år	Før udvidelse	Efter udvidelse
Dyretransporter	156	156
Levering af foder	20	20
Kørsel med husdyrgødning til arealer	Ca. 100	Ca. 120 læs
Transport af gylle til Morsø Bioenergi	0	133
Bortskaffelse af døde dyr	156	156
Levering af brændstof	3	4
Transporter i alt	435	589

Hovedparten af transporter til og fra ejendommen sker i dagtimerne. Udbringning af husdyrgødning og jordbearbejdning kan dog ske aften og nat i forårsperioden.

Morsø Kommunes vurdering:

Antallet af transporter i forbindelse med udvidelsen forventes at stige med ca. 150 transporter om året. Det er Morsø Kommunes vurdering, at antallet af transporter samlet set ikke vil stige til et niveau, der er til væsentlig gene for de omkringboende.

Morsø Kommunen anbefaler dog, at ansøger til enhver tid udviser hensyn ved kørsel til og fra ejendommen, således at gener for de omkringboende holdes på et minimum. Det vurderes ikke nødvendigt at stille vilkår.

4.10 Håndtering og opbevaring af affald, sprøjtemidler og kemikalier

Vilkår:

4.10.1 Animalsk affald, herunder døde dyr og fostre, skal opbevares i container eller overdækket med fast tæt overdækning, så der ikke opstår uhygiejniske forhold i tidsrummet indtil afhentning.

Ansøgers oplysninger:

Beskrivelse af døde dyr

Der er indrettet en plads ved vejen ca. 500 m fra anlæg. Erfaringsmæssig dør ca. 2 % af grisene, svarende til ca. 300 grise pr år. De døde dyr afhentes 3 gange pr uge.

Beskrivelse af fast affald

Art: Emballage af forskellig slags

Mængde: Tømmes 6 gange pr år 15 m³
Opbevaring: I affaldscontainer.
Bortskaffelse: Container tømmes af vognmand.

Beskrivelse af kemikalier generelt:

Forefindes ikke på denne ejendom

Beskrivelse af pesticider

Virksomheden drives konventionelt, og har således et forbrug af diverse pesticider. Der opbevares dog ingen pesticider på ejendommen, da alt sprøjtearbejde udføres med udgangspunkt på ansøgers ejendom på Søndenom 13.

Medicin opbevares i et køleskab placeret i mellembygningen mellem de 2 eksisterende stalde og medicinaffald afleveres på genbrugsplads.

Beskrivelse af oliekemikalier:

Der er ikke olie eller pesticid-affald på ejendommen. Pesticider håndteres på anden ejendom.

Beskrivelse af øvrige kemikalier

Fyringsolietank på 3000 liter. Tanken er placeret i laden. Placeringen er vist på situationsplanen.

Morsø Kommunes vurdering:

Morsø Kommunes vurderer, at affald afhændes på en måde der sikrer genanvendelse hvor det er muligt, og at affaldet opbevares på en måde der sikrer at der ikke opstår uhygiejniske forhold. Det vurderes ikke nødvendigt at stille vilkår

4.11 Skadedyrsbekæmpelse

Ansøgers oplysninger:

Der holdes orden og ryddeligt. Gulve er fejjet. Vegetation langs bygninger fjernes. Huller/rørgennemføringer repareres.

Døre/Porte holdes så vidt muligt lukkede.
Oplag af "diverse" sættes på paller og strøer.

Fluer bekæmpes med rovfluer.

Rottekasser opstillet af Mortalin

Morsø Kommunes vurdering:

Det er Morsø Kommunes vurdering, at der foretages effektiv skadedyrsbekæmpelse. Sammen med hyppig rengøring af staldanlæg og vedligehold af bygninger sikres det således i videst mulige omfang, at fluegener for omboende reduceres effektivt, ligesom

det vurderes, at der foretages tilstrækkelige tiltag mod rotter. Det vurderes ikke nødvendigt at stille vilkår.

4.12 Driftsforstyrrelser og uheld

Vilkår:

- 4.12.1 Der skal til enhver tid opbevares et eksemplar af beredskabsplanen på ejendommen. Planen skal være fuldt tilgængelig for ansatte.
- 4.12.2 Ansatte skal gøres bekendt med ejendommens beredskabsplan og informeres om, hvornår og hvordan de skal reagere i tilfælde af uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø.

Ansøgers oplysninger:

Der vil være en vis risiko for driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering og transport af gylle, samt håndtering af bekæmpelsesmidler. Risikoen for gylleulykker i forbindelse med håndteringen af gylle er minimeret på ejendommen, idet der ikke er fast pumpeudstyr monteret på nogle af gyllebeholderne.

Morsø Kommunes vurdering:

Der er udarbejdet en beredskabsplan, der er indsendt i kopi til kommunen. Der er stillet vilkår om, at der til enhver tid skal være et tilgængeligt eksemplar af beredskabsplanen på ejendommen, og at ansatte på ejendommen skal gøres bekendt med beredskabsplanen og informeres om, hvordan de skal handle i forbindelse med et eventuelt driftsuheld, der kan medføre risiko for forurening af miljøet. Morsø Kommune gør i den forbindelse opmærksom på, at der er pligt til øjeblikkeligt at anmelde et sådan uheld det til Alarmcentralen, tlf. 112, og efterfølgende straks at underrette Morsø Kommune, Natur og Miljøafdelingen, tlf. 99 70 70 00.

På baggrund af de stillede vilkår, er det Morsø Kommunes vurdering, at der foretages effektiv risikominimering på ejendommen. Det vurderes ikke nødvendigt at stille yderligere vilkår.

4.13 Husdyrbrugets forslag til vilkår

Ansøger har i ansøgningen stillet følgende forslag til vilkår:

Forslag til vilkår for luftrensning:

- I alt 2 afkast fra staldafsnit id nr. 110041 skal tilsluttes et biologisk luftrensningsanlæg.
- Luftrensningsanlægget skal forsynes med differenstrykmåler, vandmåler samt ledningsevnesensor. Ledningsevnesensoren skal være placeret i bundkarret.
- Luftrensningsanlægget skal indstilles til at behandle udsugningsluften op til 19.000 m³ luft pr. time, hvilket svarer til 20% af den maksimale ventilationskapacitet fra staldafsnit 110041.
- De første 0 – 19.000 m³ luft pr. time udsugningsluft skal altid ledes gennem luftrensnings-anlægget.

- Luftrensingsanlægget skal være i drift året rundt. Undtaget af perioder med reparation, service og rengøring.
- Luftrensingsanlæggets ledningsevne skal være 5-20 milliSiemens (mS)/cm.
- Tryktabet over luftrensingsanlægget må ikke overstige 40 pascal (Pa).
- Luftrensingsanlægget skal vedligeholdes i overensstemmelse med producentens vejledning. Producentens vejledning skal opbevares på husdyrbruget.
Der er elektronisk logbog indbygget, - stil vilkår om udlæsning og opbevaring af data osv.

Forslag til vilkår for gyllekøling:

- Gyllekanalerne i staldafsnit 110040 i alt 675 m² - skal forsynes med køleslanger, der forbindes med en varmepumpe.
- Varmepumpen skal levere en årlig køleydelse på mindst 20 W/m² * 675 m² * 5800 t = 78.300 kWh
- Varmepumpen skal bruge mindst 32.060 kWh pr år.

Morsø Kommunes vurdering:

Det er Morsø Kommunes vurdering, at ansøger med de nævnte forslag til vilkår har taget stilling til miljøforbedrende tiltag i et omfang, der sikrer at bedriften til stadighed vil udvikle sig i en miljømæssig positiv retning. De foreslåede vilkår er i videst mulig omfang indarbejdet i de relevante afsnit i godkendelsen.

4.14 Forhold ved husdyrbrugets ophør

Vilkår:

- 4.14.1 Ved husdyrbrugets ophør skal alle gyllebeholdere, fortanke og gyllekældre på ejendommen tømmes. Alle staldanlæg rengøres og alt affald fjernes og bortskaffes i henhold til gældende lovgivning.
- 4.14.2 Udendørs foder- og gødningsopbevaringsanlæg skal nedrives og fjernes fra ejendommen, når de ikke længere er i brug. Staldbygninger der ikke længere anvendes skal vedligeholdes, så de ikke henstår i forfald, eller skal alternativt nedrives.

Ansøgers oplysninger:

Ved ophør af driften, foretages oprydning i et sådan omfang, at fare for forurening undgås. Herunder vil gylletanke, gyllekølingsanlæg, olietanke og lignende tømmes. Morsø kommune bliver til den tid kontaktet med henblik på at aftale, hvilke foranstaltninger, der skal til for at fjerne evt. forurenende kilder, herunder bygninger, silo- eller tankanlæg.

Morsø Kommunes vurdering:

Morsø Kommune finder det vigtigt, at gamle udtjente produktionsbygninger ikke henstår i forfald og skæmmer landskabet. Der er derfor stillet vilkår om, at udtjente bygninger enten skal vedligeholdes så de ved ejerskifte vil kunne genanvendes til samme eller andre formål, eller alternativt skal nedrives. En grundig oprydning efter eventuelt produktionsophør sikrer, at der ikke vil være risiko for udslip af miljøskadende stoffer og at der ikke vil være efterladenskaber der kan tiltrække skadedyr til gener for omgivelserne. På baggrund af ansøgers oplysninger og med udgangspunkt i de stillede vilkår, er det herefter Morsø Kommune vurdering, at der foretages de nødvendige tiltag ved eventuel produktionsophør på ejendommen.

4.15 Alternative muligheder

Ansøgers oplysninger:

0-alternativet:

0-alternativet vil betyde en fastholdelse af den nuværende produktion, indtil produktionsapparatet er slidt ned. Ud fra et miljø- og dyrevelfærdsmæssigt perspektiv vil dette være uhensigtsmæssigt, idet der ikke vil blive foretaget investeringer i produktionsapparatet og dermed heller ikke investeringer i miljøforbedrende foranstaltninger. Desuden vil der ved et 0-alternativ ikke blive udarbejdet en miljøgodkendelse for ejendommen baseret på nyeste viden. Med denne godkendelse opnås en mere miljø-effektiv produktion, da ammoniakemissionen falder fra 19,15 kg N pr DE til 13,1 kg N pr DE.

Alternativet til at udvide denne produktion vil være at sælge smågrisene til andre producenter eller flytte grisene til en anden lokalitet, hvilket vil give større omkostninger da der ikke opnås synergi med ejers anden ejendom. Der er blandt andet investeret i fælles gødningslager med rørlagt transport og transporten mellem de 2 ejendomme foretages med egen vogn på privat vej.

Andre alternativer:

Grisene på Åshøj kommer fra søerne på Søndenom. Alternativet til at udvide Åshøj er at bygge nyt et andet sted eller sælge smågrisene til andre producenter.

Det vurderes ikke at udvidelsen på Åshøj vil påvirke grisenes velfærd eller sundhed.

At bygge den nye stald på en ny lokalitet vil besværliggøre arbejdet med at passe dyrene, give mere transport og større omkostninger, fordi der skal investeres i mere inventar, herunder fodringsanlæg og gyllegrej.

Morsø Kommunes vurdering:

Morsø Kommune vurderer, at der er valgt et alternativ der muliggør en rentabel produktion der efterlever de gældende lovkrav og emissionsgrænseværdier på området, og som derfor ikke giver anledning til væsentlige negative påvirkninger af det omkringliggende miljø. Kommunen vurderer, at ansøger har begrundet sit fravalg af

andre alternativer, herunder 0-alternativet på tilstrækkelig vis. Det vurderes ikke nødvendigt at stille vilkår.

5. Husdyrbrugets arealer

5.1 Godkendte arealer

Alle arealer, der hører under CVR-nummer 79408328 er tidligere godkendt i miljøgodkendelsen af 3. september 2010 for Søndenom 13, 7990 Øster Assels. I forbindelse med udvidelsen på Åshøj 14, ændres der ikke i markdriften eller i mængden af tilført gødning og mængden af kvælstof og fosfor til arealerne. Der er derfor ikke foretaget en ny vurdering af arealerne. For beskrivelser af markdrift og vilkår herom henvises til ovenstående miljøgodkendelse.

For oplysninger om mængden af produceret gylle og afgivet gylle henvises til afsnit 4.4.

5.2 Overfladevand

Der henvises til miljøgodkendelsen af 3. september 2010 for Søndenom 13, 7990 Øster Assels.

5.3 Grundvand

Der henvises til miljøgodkendelsen af 3. september 2010 for Søndenom 13, 7990 Øster Assels.

6. Naturbeskyttelse og ammoniak

6.1 Beskyttet natur

Morsø Kommunes vurdering:

Fordampning af kvælstof fra virksamheden sker i form af ammoniak fra stalde, gødningsopbevaringslagre og udbringning af husdyrgødning. Tabet af ammoniak fra landbrugsvirksamheder vil afsættes i de omkringliggende naturområder, og kan medføre væsentlige ændringer af kvælstofsårbare naturtyper, med faldende artsrigdom, og dominans af få ret almindelige plantearter til følge. Tilstandsændringer kan derudover medføre forringelser af sjældne eller truede dyrearters levesteder.

Den årlige ammoniakemission fra stalde og lager stiger fra 4.188,1 kg N/år før udvidelsen til 4559,7 kg N/år efter udvidelsen. Der er således en meremissionen på 371,6 kg N/år. Det generelle ammoniakreduktionskrav er overholdt.

Belastningen af naturområder med ammoniak fra det ansøgte projekt er baseret på beregninger af ammoniakemission efter brug af gyllekøling, biologisk luftrensning, overdækning af den ene gyllebeholder og reduceret indhold af råprotein i slagtesvinefoderet. Beregningen er foretaget i det elektroniske IT-ansøgningssystem.

Idet ansøgningen første gang er indkommet i 2007, har kommunen – i tråd med Miljøstyrelsens udmeldinger – vurderet det ansøgte efter de regler, der var gældende på daværende tidspunkt.

I forbindelse med udarbejdelse af den hjemviste miljøgodkendelse, der blev meddelt i 2008, blev den samlede ammoniakemission på ejendommen beregnet til 5.942 kg N/år. Alle beregninger i den daværende miljøgodkendelse, inkl. naturvurderingen, blev lavet med udgangspunkt i dette emissionsniveau.

Idet der i forbindelse med denne nye miljøgodkendelse er fastsat en maksimal ammoniakemission fra ejendommen på 4.560 kg N/år - altså 1.382 kg N/år mindre end i den oprindelige godkendelse - **vurderer Morsø Kommune, at påvirkningen fra ejendommen på omkringliggende natur ikke er steget i forhold til den påvirkning, der blev beregnet i 2008.**

Kommunen har altså ikke foretaget nye beregninger af ammoniakbelastningen i de valgte naturpunkter, men bruger i stedet beregningerne fra 2008 som worst case. Det formodes, at den egentlige belastning i naturområderne er mindre, end det i 2008 beregnede, idet ammoniakemissionen i den nye ansøgning som nævnt er markant lavere.

Med hensyn til baggrundsbelastning, antal af husdyrbrug over 75 DE indenfor en radius af 1.000 meter samt andre væsentlige faktorer, har kommunen lavet en ny vurdering ud fra de nyest tilgængelige oplysninger. Det er altså udelukkende med hensyn til ammoniakbelastningen, kommunen har valgt at benytte de gamle beregninger.

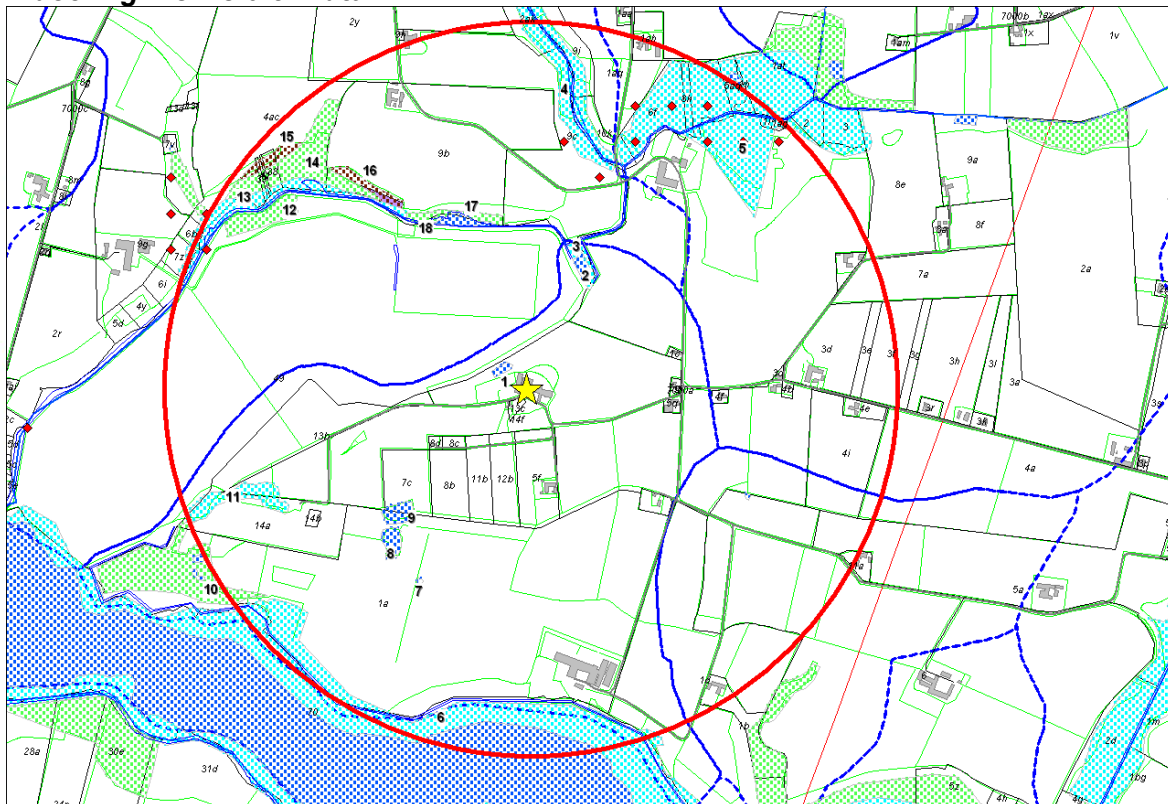
Det er – ud fra den på ansøgningstidspunktet gældende lovgivning – vurderet, at udvidelsen på Åshøj 14 stadig overholder de fastsatte krav. En samlet vurdering af husdyrbrugets påvirkning på omkringliggende natur kan læses i de nedenstående afsnit:

Ifølge Morsø Kommunes vurdering er usikkerheden for, hvorvidt ammoniakdeposition kan tilbagevises til kilden udenfor 1 km radius for stor til, at det vil være relevant at vurdere på miljøeffekten udenfor denne radius. Dette understøttes af, at det generelle beskyttelsesniveau for meget sårbar § 7 natur kun gælder indenfor 1 km radius fra kilden.

I forbindelse med besigtigelsen blev naturarealer lige ud over 1 km, også vurderet, såfremt der var begrundet formodning om, at arealerne kunne være værdifulde. Der blev i den forbindelse ikke fundet arealer der, ifølge Morsø Kommunes vurdering, var af en sådan kvalitet, at de kunne sidestilles med § 7 natur.

Placering i forhold til natur

Figur 6.1.1. Placering af ejendommen i forhold til § 3 natur, § 7 natur. Cirklen angiver en radius på 1.000 meter omkring ejendommen. Tallene på naturområderne refererer til lokalitetsnumrene i tabel 6.1.1 nedenfor

Husdyrbruget ligger i bufferzone 2 i forhold til beskyttede naturtyper jf. lovens § 7. Nærmeste § 7 areal er et lille overdrev, der ligger ca. 600 m vest for ejendommen (figur 6.1.1). Overdrevet ligger delvist i Natura 2000 område. Arealerne umiddelbart nord og vest for ejendommen udgøres af vådområdet Thissing Vig, som er en lille del af Natura 2000 område nr. 28: Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø. Udpegningsgrundlaget for Natura 2000 området fremgår af bilag 4.

§3 beskyttet natur

Indenfor 1 km radius med ejendommen som centrum, findes der 18 § 3 beskyttede områder. En del af disse områder ligger endvidere i et Natura 2000 område. Områderne fremgår af tabel 6.1.1 og bilag 4.

Tabel 6.1.1. § 3 registreringer inden for 1 km. SB = Særlige Beskyttelsesområder (Regionplan, Viborg amt)

Lokalitets nummer	Naturtype og naturtypenr.	Buffer Zone Nr.	Øvrige udpegninger	Bemærkninger herunder fra §3 registreringer/naturdata
1	Sø/2022	I		
2	Sø/519	I	Natura2000, SB	Tagrør/vandflade
3	Mose/519	II	Natura2000, SB	Tagrør
4	Mose/543	II		
5	Mose/513	II		Botanisk lok.
6	Mose/506	II	Natura2000, SB	
7	Sø/510	II		Ringe tilstand
8	Sø/511	II		
9	Sø/512	II		
10	Fersk eng/5341	II	SB	
11	Mose/509	II	Natura2000, SB	Tagrør/træer
12	Fersk eng/5193	II	Natura2000, SB	
13	Mose/545	II	Natura2000, SB	Tagrør
14	Fersk eng/5327	II	Natura2000, SB	
15	Overdrev/5347	II	Natura 2000, §7 (delvist)	
16	Overdrev/5346	II	Natura2000, §7 (delvist), SB	
17	Sø/534	II	Natura2000, SB	
18	Fersk eng/5349	II	Natura2000, SB	

Som det fremgår af tabellen er alle naturarealerne ud over de to overdrev våde naturtyper (sø, mose og fersk eng).

Morsø kommune har i forbindelse med udarbejdelsen af miljøgodkendelsen besigtiget naturarealerne i området omkring Åshøj 14 og vurderet, at 3 af arealerne skulle undersøges nærmere. Det drejer sig om lokalitet nr. 5, 15 og 16.

Lokalitet nr. 5

Den § 3 beskyttede ferske eng er et rigkær med en høj artsdiversitet jfr. Viborg Amts botaniske registreringer og besigtigelse. Området er i Kommuneplan 2009 – 2021 for Morsø Kommune udpeget som "Kerneområde for natur" og "økologisk forbindelsesområde" og omgivet af højt målsatte vandløb. Vandløbene og områderne omkring har direkte forbindelse med Natura 2000 område nr. 28 syd for arealet.

Der er registeret odder i området og odderen er en del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000 området. Odderen er desuden opført på habitatdirektivets bilag IV, hvilket betyder, at man ikke må slå dyret ihjel eller fjerne/føringe dens levesteder mm.

Viborg Amt har registreret følgende sjældne planter på arealet: kødfarvet gøgeurt, maj gøgeurt, plettet gøgeurt, leverurt, kærbregne og spydpil.

Det vurderes at arealet på baggrund af ovenstående gennemgang falder ind under de i lovgivningen anførte "særlige tilfælde", for hvilke kommunen kan gå ind og stille yderligere vilkår. Kommunen sidestiller derfor arealet med de i § 7 beskyttede arealer og har efterfølgende vurderet det ud fra kriterierne i lovgivningen.

Tålegrænsen for rigkær er 15-25 kg. Den senest målte (2009) baggrundsbelastning for området er 18 kg/ha. Den nedre del af tålegrænsen er dermed overskredet. Flere områder fremstår i dag som ugræssede, hvilket reducerer tålegrænsen.

I henhold til den på ansøgningstidspunktets gældende lovgivning, skal der alene vurderes på merbelastningen i området som følge af udvidelsen. Merbelastningen fra udvidelsen er i kommuneregnearket i forbindelse med den senere påklagede miljøgodkendelse fra 2008 beregnet til 0,28 kg. N/ha. Der findes ud over ansøger to brug over 75 DE indenfor en radius af 1 km fra rigkæret. Der må i henhold til lovgivningen ske en merbelastning på 0,5 kg/ha, som dermed overholdes.

Det vurderes ikke, at udvidelsen på Åshøj 14 vil bidrage negativt til områdets udpegnings i kommuneplanen som "kerneområde for natur" og "økologisk forbindelseslinje".

Lokalitet nr. 15 og 16

Lokalitet nr. 15 og 16 er to overdrev, som ligger delvist indenfor Natura 2000 område nr. 28 og er beskyttet efter § 7 og reglerne for bufferzone II. Merbelastningen i arealerne må i henhold til de regler, der var gældende på ansøgningstidspunktet være 0,7kg/N/ha da der er yderligere et husdyrbrug over 75 DE inden for 1.000 meter af begge arealer.

Overdrevene tilhører naturtypen "6210 – Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund", som er en del af udpegningsgrundlaget for natura 2000 området.

Overdrevene er begge af middel værdi. Vegetationen vurderes, at være næringsstofbelastet ved tilstedeværelsen af en række "negativarter" som agertidsel, kruset skræppe, agerpadderok, bellis, alm. Rajgræs, stor nælde m.fl.

Det vurderes, at arealet er påvirket af markdriften ovenfor overdrevsskrænten, da der dyrkes helt ud til kanten oven for arealet, samt af gødskning nedenfor arealet. Overdrevet og arealerne ovenfor ejes ikke af ansøger.

Tålegrænsen for overdrevet er 15-25kg/ha. Den senest målte (2009) baggrundsbelastning for området er 16 kg/ha. Hermed er den nedre del af tålegrænsen overskredet alene ved baggrundsbelastningen.

I henhold til den på ansøgningstidspunktets gældende lovgivning, skal der alene vurderes på merbelastningen i området som følge af udvidelsen. Merbelastningen fra udvidelsen er i begge overdrev beregnet til 0,07 kg/ha med ammoniakemissionsniveauet for den senere påklagede godkendelse. Der findes et brug, ud over ansøgers, større end 75 DE indenfor 1 km fra begge overdrev. Der må i henhold til lovgivningen ske en merbelastning på 0,7 kg/ha, som dermed overholdes. Det er Morsø Kommunes vurdering, at kravet med det nuværende lavere ammoniakemissionsniveau stadig er overholdt.

Det vurderes, at merbelastningen fra udvidelsen er begrænset i forhold til opretholdelsen af den gunstige bevaringsstatus for rigkæret og de to overdrev. Det vurderes ikke nødvendigt at stille vilkår for at mindske depositionen på de 3 arealer.

Ammoniakemission fra markdriften

Alle bedriftens arealer er vurderet og miljøgodkendt i miljøgodkendelsen af 3. september 2010 for Søndenom 13, 7990 Øster Assels.

Samlet vurdering

På baggrund af ovenstående gennemgang vurderes det, at en udvidelse ikke vil påvirke de omkringliggende naturarealer væsentligt i forhold til kvælstofdeposition. Det vurderes således, at udvidelsen vil være i overensstemmelse med husdyrlovgivningen, naturbeskyttelsesloven, kommuneplanen og direktivforpligtigelser indenfor naturbeskyttelse. Herunder vurderes det, at det ikke er nødvendigt, at foretage en konsekvensvurdering i forhold til udpegningsgrundlaget for Natura 2000 området.

Samlet set vurderes det, at merdeposition af luftbåret kvælstof som følge af udvidelsen af dyreholdet på ejendommen Åshøj 14 ikke vil medføre tilstandsforringelser for værdifulde naturområder.

Fredninger

Ejendommens anlæg ligger uden for fredede områder.

6.2 Bilag IV-arter

Medlemslandene i EU skal i henhold til habitatdirektivets artikel 12 indføre en streng beskyttelse af en række dyre- og plantearter, uanset om de forekommer inden for et af de udpegede habitatområder eller udenfor. Disse arter fremgår af direktivets bilag IV.

Der er ikke registreret bilag IV arter i umiddelbar nærhed af udvidelsen. Der er 4 km til nærmeste registrerede bilag IV-art, som er strandtudsens.

Herudover er der registreret odder ved udløbet af Thissingvig Nordre Kanal, hvortil der er ca. 1,6 km. Det må dog forventes, at der er odder i hele vandløbssystemet.

Morsø Kommune vurderer, at der som følge af vilkårene i denne godkendelse, vil være truffet de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at udvidelsen af produktionen på ejendommen Åshøj 14 ikke vil bidrage til en forringelse af levevilkårene for strandtudsens. Morsø Kommune vurderer endvidere, at udvidelsen ikke vil have nogen negativ indvirkning på odderbestanden i området.

Det kan ikke udelukkes, at der findes arter, der er listet på Habitatdirektivets bilag IV i nærheden af udvidelsen. Enkelte dyrearter omfattet af habitatdirektivets bilag IV kan have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted på egnen omkring Åshøj 14. På baggrund af Faglig Rapport nr. 322 fra DMU og kommunens kendskab til området vurderes det at være markfirben og spidssnudet frø.

På baggrund af det nuværende vidensgrundlag vurderes det, at den planlagte udvidelse ikke vil påvirke disse bilag IV arter negativt, og der er derfor ikke stillet yderligere vilkår om tiltag med henblik på varetagelsen af beskyttelsen af bilag IV arter.

6.3 Natura 2000 områder

Ejendommen ligger umiddelbart op til Natura 2000 område nr. 28: Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø. Ingen af ejendommens driftsbygninger ligger dog indenfor Natura 2000 området. Den del af Natura 2000 området som ligger umiddelbart nord – nordvest for ejendommen (Thissing Vig) blev i 2011 indviet som vådområde. Udpegningsgrundlag for hele Natura 2000 området fremgår af bilag 3.

Morsø Kommune har i den senere påklagede miljøgodkendelse fra 2008 foretaget en konkret vurdering af merbelastningen af luftbåret kvælstof på Natura 2000 området og vurderet, at den konkrete merbelastning ikke vil påvirke Natura 2000 området væsentligt. I forbindelse med denne godkendelse er det ligeledes vurderet, at merbelastningen ikke vil påvirke området væsentligt. Der henvises til afsnit 6.1 for yderligere vurderinger.

6.4 Fredninger

Nærmeste fredede område er landskabsfredningen Legind-Højriis, der ligger ca. 8 km øst / nordøst for ejendommen. Ammoniakfordampning vurderes at være eneste potentielle påvirkning, men den store afstand fra ejendommen til fredningen taget i betragtning vurderes det ikke, at udvidelsen vil påvirke de biologiske værdier i det fredede område.

7 Varetagelse af hensyn til landskabet

Vilkår:

- 7.1.1 Efter nedrivning af de gamle staldbygninger skal der etableres beplantning på arealet. Denne beplantning skal føres videre nord – nordøst forbi gylletankene. Beplantningen skal bestå af egnstypiske arter, være tæt i bunden, og med en højde på mindst 4 meter. Den omtrentlige placering af beplantningen kan ses nedenfor i figur 7.1.
- 7.1.2 Vest for gylletankene skal der etableres en jordvold eller grøft, der minimum skal kunne tilbageholde volumen af den største tank. Volden / grøften skal integreres i landskabet og gerne i beplantningen.
- 7.1.3 Ved fremtidig vedligeholdelsesarbejde skal anvendes tilsvarende type, farve og udformning, som ses på det nuværende byggeri.

Ansøgers oplysninger:

Ejendommen består af 2 nye stalde, orienteret øst-vest, 3 gylletanke og 2 "amerikanersiloer", samt den oprindelige ejendom, som med undtagelse af stuehuset

bliver revet ned efter opførelsen af den nye stald. De nye bygningers gavlfacade samt siloer og gylletanke er synlige fra et kort stykke af Nøråvej.

I forbindelse med nedrivning af de gamle driftsbygninger, ønskes det at beplante de overskydende arealer, hvilket vil sige på alle sider af ejendommen på nær foran facaderne. Den nye beplantning vil dække et areal på 10-15.000 m², bestående af en blanding af løv- og nåletræer. Det er tanken, at beplantningen skal fungere som levested for vildt. Der er i forvejen et beplantet areal på ca. 14.000 m², fortrinsvist bestående af løvtræer.

Morsø Kommunes vurdering:

En hensigtsmæssig placering af husdyrbrug og udformning af byggeri og anlæg, er afgørende for såvel erhvervet som for omgivelserne.

Ejendommen ligger i et meget åbent landbrugslandskab, ca. 350 m øst for Nøråvej. Terrænet er lavtliggende og jævnt, mens hegnsstrukturen er meget spredt. Landskabet er præget af spredtliggende gårde.

Den nye stald er tænkt ind i planen for de to eksisterende, og indgår som en brik der skaber symmetri i planen. Det er et sammenhængende anlæg, med ydervægge i rød tegl med en gulstensbort og sorte tage. Bygningerne signalerer kvalitetsbevidsthed og omhu i forhold til den effekt, som placeringen af et stort gårdanlæg har på omgivelserne

Figur 7.1: Nord ↑ Beplantningsplan i forbindelse med udvidelsen. Det lysegrønne markerer den omtrentlige placering af den skærmende beplantning i vilkår 7.1.1.

Det mørkegrønne markerer placeringen af en lavere - allerede etableret - skærmende beplantning, foran bygningsfacaden. Der er ikke stillet vilkår om yderligere beplantning.

Markant i området er Thissingvig, der i 2011 blev indviet som vådområde. Ejendommen ligger på kanten af Thissingvig, mens der syd for ejendommen i en afstand af ca. 1 km ligger endnu en vig, Søndervig. Begge vige er udpeget som Natura 2000-områder, og de tilstødende landområder er i Kommuneplan 2009 – 2012 udpeget som områder, hvor skovplantning er uønsket.

Ejendommen ligger desuden i et område, der i Kommuneplan 2009 – 2021 er udpeget som: primært jordbrugsområde, geologisk interesseområde, landskabeligt vedligeholdelsesområde og landskabeligt beskyttelsesområde.

I de primære jordbrugsområder kan der ikke meddeles tilladelse til byggeri eller anlæg, som forhindrer eller vanskeliggør den jordbrugsmæssige udnyttelse. Morsø Kommune vurderer, at dette er overholdt i forbindelse med udvidelsen på Åshøj 14.

De geologiske interesseområder skal ifølge kommuneplanen søges anvendt på en måde, der sikrer bevaring af områderne. Morsø Kommune vurderer ikke, at udvidelsen på Åshøj 14 vil bidrage negativt til området's geologiske interesser, idet det nye anlæg placeres i umiddelbar tilknytning til de eksisterende driftsbygninger.

I de landskabelige vedligeholdelsesområder skal udviklingen og deraf følgende forandringer, herunder nyt byggeri, tekniske anlæg og ændret arealanvendelse, indpasses i den eksisterende karakter under hensyntagen til landskabets vedligeholdelsesmæssige tilstand og uforstyrrelighed. Det er Morsø Kommunes vurdering, at dette er overholdt, idet det nye byggeri opføres i samme stil som det eksisterende og i øvrigt indpasses i området via udbygning af den allerede eksisterende læbeplantning.

I og omkring de landskabelige beskyttelsesområder kan anlæg og nyt byggeri kun kan placeres, såfremt karakteren, de særlige visuelle oplevelsesmuligheder og tilstanden ikke påvirkes i negativ retning eller forstyrres.

Det er Morsø Kommunes vurdering, at det samlede anlæg på Åshøj 14 ikke vil bidrage negativt til de visuelle oplevelsesmuligheder i området. I forbindelse med nedrivningen af de gamle driftsbygninger og den efterfølgende beplantning af området, vurderer kommunen, at ejendommen vil fremstå harmonisk og indpasset i området på en sådan måde, at de visuelle værdier bevares bedst muligt.

I områder, hvor skovtilplantning er uønsket, kan der kun foregå skovrejsning, hvis de naturmæssige, landskabelige og kulturhistoriske værdier ikke forringes.

Der er Morsø Kommunes vurdering, at beplantningen omkring Åshøj 14 ikke væsentligt forringer oplevelsen af området's natur, landskab og kulturhistoriske værdier, men derimod bidrager til oplevelsen ved at tilbyde en variation. Beplantningen er afgørende for at omgivelserne ikke spoles af gårdanlægget.

Set fra en landskabsæstetisk vinkel er det samlet vurderingen, at der i projektet er taget de nødvendige hensyn til omgivelserne, såfremt de fremlagte beplantningsplaner følges. Når beplantningen gror til, vil ejendommen knapt være synlig i omgivelserne. Der er stillet vilkår om beplantning rundt om ejendommen.

Vest for gylletankene skræner terrænet ned mod Thissing Vig.

Der er stillet vilkår om etablering af en jordvold eller grøft mellem gyllebeholderne og Thissing Vig. Vilkåret er stillet for at sikre bedst muligt mod potentielle gylleuheld idet volden eller grøften skal udformes, så den kan tilbageholde gylle i forbindelse med et eventuelt gylleuheld.

Der er stillet vilkår om materialevalg i forbindelse med fremtidigt vedligeholdelsesarbejde. Vilkåret er stillet for at sikre, at ejendommen også fremover fremstår harmonisk og ensartet i landskabet.

Med udgangspunkt i de stillede vilkår og på baggrund af ansøgers oplysninger og en konkret besigtigelse af ejendommen, er det herefter Morsø Kommunes vurdering, at det ansøgte vil indgå i en visuel enhed og harmonere bedst muligt med det omkringliggende landskab.

Det vurderes ikke nødvendigt at stille yderligere vilkår.

8 Samlet vurdering og konklusion

Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug har til formål at forebygge og bekæmpe forurening af luft, vand, jord og undergrund, samt at begrænse lugt-, lys-, støv-, støj-, og fluegener fra husdyrbrug. Desuden tilsigter loven at fremme anvendelsen af bedste tilgængelige teknik. Virksomheden skal derfor indrettes og drives på en sådan måde, at anvendelsen af ressourcer, herunder energiforbrug og affaldsfrembringelse begrænses mest muligt.

Virksomheden er omfattet af reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen, og Morsø Kommune gør opmærksom på, at reglerne, som de fremgår der, til enhver tid skal overholdes.

Morsø Kommunes vurdering:

Fælles for såvel ansøger som myndighed er, at det er vigtigt at der godkendes et projekt med forudsætninger og vilkår som er mulige for ansøger at efterleve og indpasse i den daglige drift på ejendommen. Det er Morsø Kommunes opfattelse, at projektet er udarbejdet i tæt dialog og samarbejde mellem myndighed, ansøger og dennes konsulent, med henblik på at opnå dette fælles mål.

Morsø Kommune vurderer, at der med det ansøgte projekt og de i denne godkendelse stillede vilkår er meddelt godkendelse af et projekt der:

- *Ikke medfører væsentlige gener for naboer*
- *Anvender de bedste tilgængelige teknologier for netop denne ejendom*
- *Ikke indebærer væsentlig forurening af jord, grundvand, overfladevand og natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredede, udepeget som internationale naturbeskyttelsesområder eller udpeget som særligt sårbare overfor næringsstofpåvirkning*
- *Ikke medfører negativ påvirkning af de landskabelige værdier*
- *Overholder de i loven fastsatte afskæringskriterier gældende for husdyrbrug omfattet af lovens § 12.*

9 Retsbeskyttelse og underretning

9.1 Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Natur og Miljøklagenævnet af ansøger, Miljøministeren, Embedslægen, interesseorganisationer og andre, der må antages at have væsentlig interesse i sagen.

Eventuel klage skal indgives skriftligt senest 4 uger efter afgørelsen er annonceret. Klagen skal indsendes til Morsø Kommune, og kan indsendes via mail: naturogmiljo@morsoe.dk eller til Morsø Kommune, Jernbanevej 7, 7900 Nykøbing M., hvorefter Morsø Kommune videresender klagen til Natur og Miljøklagenævnet, sammen med kommunens eventuelle bemærkninger.

For at få behandlet en klage hos Natur- og Miljøklagenævnet, skal klager indbetale et gebyr til Natur- og Miljøklagenævnet. Klagegebyret er fastsat til 500 kr.

Klager modtager en opkrævning fra Natur- og Miljøklagenævnet, så snart Morsø Kommune har videresendt klagen. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen.

Godkendelsen offentliggøres på Morsø Kommunes hjemmeside fredag den 20. juli 2012. En eventuel klage skal således være Morsø kommune i hænde senest fredag den 17. august 2012 kl. 12.00.

Hvis ansøgningen ønskes indbragt for domstolene, skal det ske inden 6 måneder fra afgørelsen er offentliggjort.

9.2 Retsbeskyttelse

Godkendelsen er gældende fra tidspunktet for offentliggørelse af den endelige godkendelse. Med godkendelsen følger 8 års retsbeskyttelse. Morsø Kommune skal dog tage godkendelsen op til revurdering og om nødvendigt meddele påbud eller forbud, såfremt der fremkommer nye oplysninger om skadevirkninger ved forureningen og dette ikke kunne forudses ved godkendelsens meddelelse, jf. lovens § 40 stk. 2.

Morsø Kommune tager godkendelsen op til revurdering, når der er forløbet 8 år efter godkendelsen, jf. lovens § 41 stk. 3, og derefter mindst hvert tiende år. Den første revurdering skal således igangsættes i 2020.

9.3 Underretning om miljøgodkendelse

Godkendelsen er sendt til ansøger. Kopi af godkendelsen er sendt til:

- Danmarks Naturfredningsforening, e-mail: dn@dn.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, e-mail: jkt@sportsfiskerforbundet.dk
- Det Økologiske Råd, e-mail: husdyr@ecocouncil.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, e-mail: natur@dof.dk
- Miljøministeren, Miljøcenter Ålborg, post@aal.mim.dk
- Sundhedsstyrelsen, nord@sst.dk
- Danmarks Fiskeriforening, mail@dkfisk.dk
- Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, ae@aeraadet.dk
- Forbrugerrådet, fbr@fbr.dk
- Danmarks Naturfredningsforening Lokalfdeling Mors, e-mail: morsoe@dn.dk
- Dansk Ornitologisk Forening Lokalfdeling, morsoe@dof.dk
- Landbo-Limfjord, Resenvej 85, 7800 Skive, Att.: Gert Larsen; gla@landbo-limfjord.dk
- LMO, Trigevej 20, Søften, 8382 Hinnerup, Att.: Kristian Nielsen; kni@lmo.dk

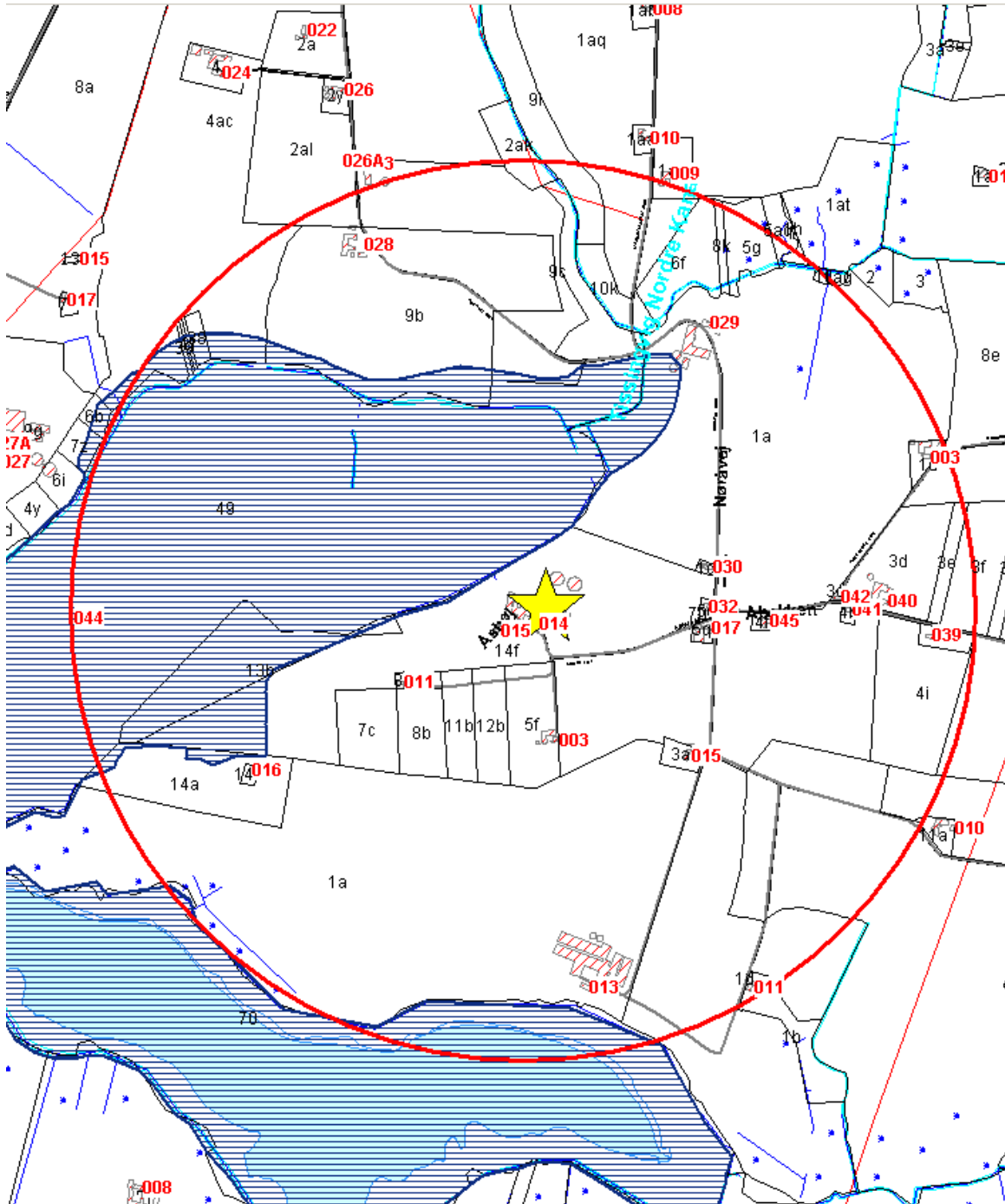
Nykøbing Mors, den 19. juli 2012

Nina Ottesen
Biolog

Natur og Miljø
Morsø Kommune
Jernbanevej 7, 7900 Nykøbing Mors
Tlf. 99 70 70 74
e-mail: nio@morsoe.dk

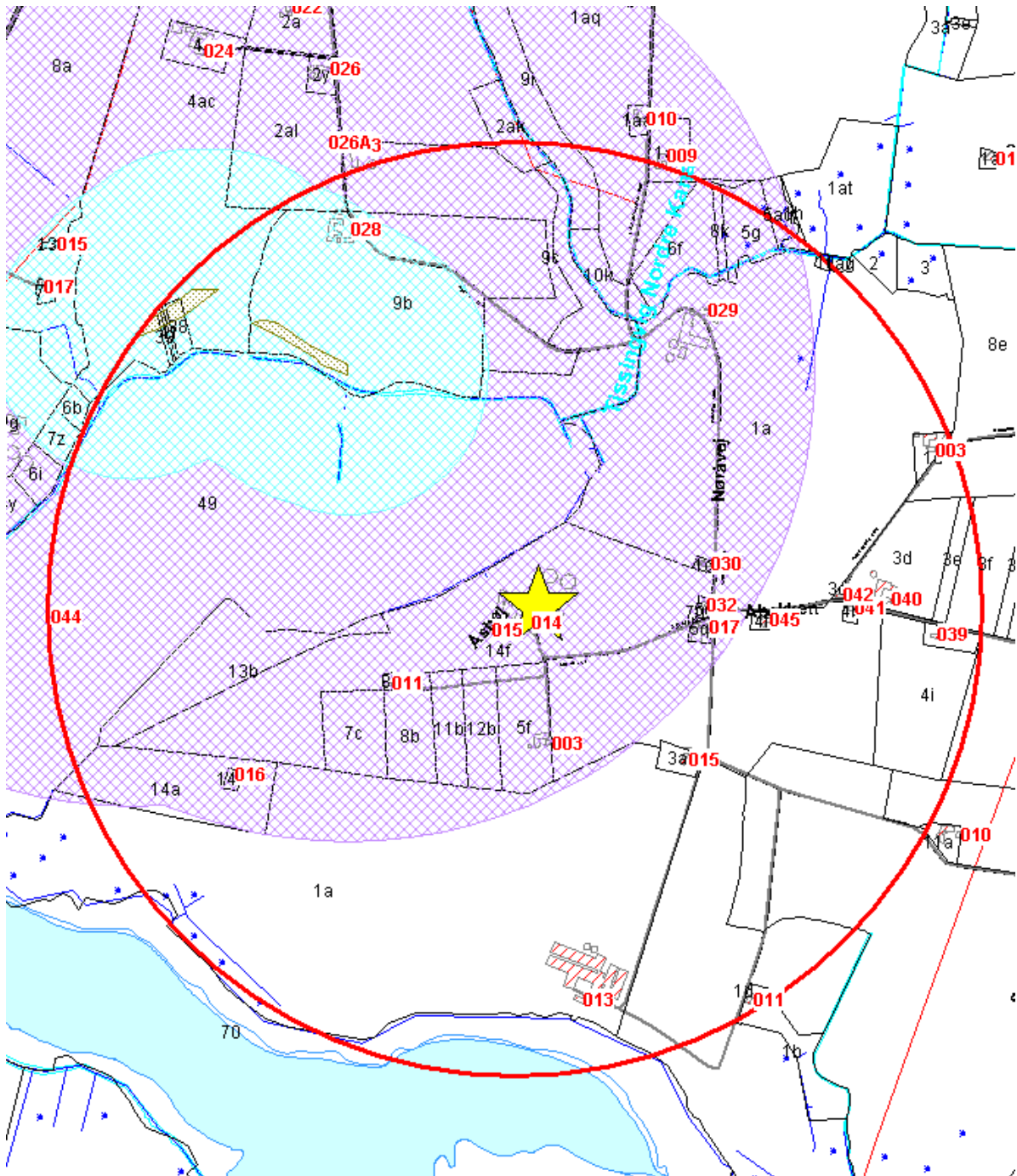
Bilag 1b Placering i forhold til Natura 2000

Den gule stjerne markerer ejendommens beliggenhed. Den røde cirkel markerer en radius omkring ejendommen på 1 km.

Bilag 1c Placering i forhold til § 7 beskyttet natur

Den gule stjerne markerer ejendommens beliggenhed. Den røde cirkel markerer en radius omkring ejendommen på 1 km.

Bilag 2 Situationsplan

Situationsplan. Numrene refererer til anlægs-id fra IT-ansøgningen.

Bilag 3 Udpegningsgrundlag for Natura 2000 område nr. 28: Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø.

Udpegningsgrundlag og beskrivelse jfr. basisanalyse:

Arter

- 1103 Stavsild
- 1166 Stor vandsalamander
- 1355 Odder
- 1365 Spættet sæl
- 1393 Blank seglmos (*Drepanocladus vernicosus*)
- 1528 Gul stenbræk (*Saxifraga hirculus*)

Naturtyper

- 1110 Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand
- 1140 Mudder- og sandflader blottet ved ebbe
- 1150 *Kystlaguner og strandsøer
- 1160 Større lavvandede bugter og vige
- 1170 Rev
- 1210 Enårig vegetation på stenede strandvolde
- 1220 Flerårig vegetation på stenede strande
- 1310 Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand
- 1330 Strandenge
- 2110 Forstrand og begyndende klitdannelser
- 3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks Ikke kortlagt -
- 3260 Vandløb med vandplanter
- 4030 Tørre dværgbusksamfund (heder)
- 6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)
- 6230 *Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund
- 7140 Hængesæk og andre kærsamfund dannet flydende i vand
- 7220 * Kilder og væld
- 7230 Riggær

Fugle

- Lysbuget Knortegås
- Hvinand
- Tp. Skallesluger
- Klyde
- Hjejle
- Havterne

Områdebeskrivelse

I området findes flere naturtyper, som i kraft af deres store arealmæssige udstrækning eller deres høje naturkvalitet er af enten regional eller national betydning. Således forekommer ca. 20 % af Nordjyllands samlede areal med strandenge i området. Strandengene er vigtige for de truede fuglearter Alm. Ryle og Brushane.

Vigtigste naturværdier

Der er store marine værdier i området i kraft af forekomsten af nogle af landets største lavvandede fjordområder. Disse arealer har tidligere rummet vidtstrakte flader med ålegræs. De lavvandede marine områder omkring Agerø er af international betydning for Lysbuget Knortegås. Den store nordlige lagunesø på Agger Tange er et vigtigt nationalt forstyrrelsesfrit område for specielt Spids-, Krik- og Pibeænder, ligesom Agger Tange er et vigtigt rastested for bl.a. Klyder og Hjejler. Dertil kommer, at flere af områdets uforstyrrede holme udgør vigtige ynglelokaliteter for Split-, Fjord-, Dværg- og Havterne.

Trusler mod områdets naturværdier

Næringsstofbelastning fra luften udgør især en trussel mod forekomsterne af sure overdrev, tørre heder, klitheder, grå/grønne klitheder, idet tålegrænsen er markant overskredet for de fleste arealers vedkommende. Dette gælder i mindre grad for kalkoverdrev, rigkær og kildevæld. Ligeledes er store dele af de marine naturtyper i Limfjorden fortsat truet af for store tilførsler af næringsstof. Dette betyder igen, at fødegrundlaget for de fugle, der er tilknyttet især ålegræsbestandene er truet. For de fire tørre naturtyper, tørre heder, grå/grønne klitter, klitheder og kalkoverdrev udgør tilgroning i form af høj vegetation en stor trussel på både kort og lang sigt. De grå/grønne klitter og kalkoverdrevene er ligeledes truet af tilgroning i vedplanter. For de våde naturtyper - strandeng, kildevæld, hængesæk og rigkær udgør tilgroning i form af først og fremmest højstaudevegetation en stor trussel. Tilgroning af tidligere afgræssede engarealer m.v. er en stor trussel for en lang række fuglearter, først og fremmest de ynglende vadefugle.